

**UCHWAŁA NR 594/XXX/2013
RADY MIEJSKIEJ W LUBACZOWIE**

z dnia 27 lutego 2013 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Lubaczowa na lata 2013 – 2016

Na podstawie art.7 ust.1 pkt 9 i art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. z 2001r. Dz. U. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 87 ust.3 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. z 2003r. Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późn.zm.), po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Rada Miejska w Lubaczowie postanawia, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Lubaczowa na lata 2013 – 2016” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Lubaczowa.
- § 3. Nadzór nad wykonaniem uchwały powierza się Komisji Oświaty, Kultury i Sportu Rady Miejskiej w Lubaczowie.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, a Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Lubaczowa na lata 2013 – 2016 podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowy Województwa Podkarpackiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Lubaczowie

inż. Zdzisław Cioch

załącznik do uchwały Nr 594/XXX/2013
Rady Miejskiej w Lubaczowie
z dnia 27 lutego 2013 r.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI
NAD ZABYTKAMI
DLA MIASTA LUBACZOWA
NA LATA 2013- 2016**

grudzień 2012

SPIS TREŚCI

- 1. WSTĘP**
- 2. CEL I PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**
- 3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE**
- 4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**
 - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami**
 - 4.2. Polityka w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami w dokumentach szczebla wojewódzkiego**
 - 4.3. Dokumenty szczebla powiatowego**
- 5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**
 - 5.1. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie miasta (analiza dokumentów programowych gminy)**
 - 5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy**
 - 5.2.1. Zarys historii i krajobraz kulturowy**
 - 5.2.2. Zabytki nieruchome**
 - 5.2.3. Zabytki ruchome**
 - 5.2.4. Zabytki archeologiczne**
 - 5.2.5. Dziedzictwo niematerialne**
 - 5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony**
 - 5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków**
 - 5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla miasta**
- 6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MIASTA.**

Analiza szans i zagrożeń
- 7. ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMOWE OPIEKI NAD ZABYTKAMI**
- 8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**
- 9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami**
- 10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**

1. WSTĘP

Dziedzictwo kulturowe, to zarówno dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów.

Zabytki są więc nie tylko śladem działalności przeszłych pokoleń, ale też istotnym składnikiem kultury współczesnej, przyczyniając się do kształtowania przyjaznego człowiekowi otoczenia.

Najczęściej utożsamiamy dziedzictwo kulturowe z archeologią, architekturą i sztuką, jednak również dawne formy gospodarowania (np. sposoby uprawy roli, sposoby produkcji różnych wyrobów charakterystycznych dla danego regionu) oraz wiele innych przejawów życia i rozwoju społeczności, stanowią elementy naszej kultury.

Pamiętać zatem musimy o bogactwie nieodnawialnych źródeł informacji o życiu i działalności naszych przodków oraz o potrzebie zachowania tych źródeł dla przyszłych pokoleń.

Świadomość potrzeby ratowania i ochrony zabytków jest coraz powszechniejsza wśród mieszkańców naszego miasta.

Dbanie o należyty stan i atrakcyjny wygląd naszych zabytków, aby nie były kojarzone z obiektami o złym stanie technicznym, nie remontowanymi od lat, czy wręcz z ruinami jest naszym obywatelskim obowiązkiem, a rewitalizacja poszczególnych obiektów jak również całych zespołów zabudowy jest szansą na ich uratowanie. Tak więc stworzenie programu opieki nad zabytkami jest nie tylko koniecznością przewidzianą ustawą, ale i potrzebą społeczną.

Jest również ważnym czynnikiem w upowszechnianiu wiedzy o naszym dziedzictwie kulturowym i sposobach ochrony zabytków wśród mieszkańców.

Żadna miejscowość nigdy nie będzie atrakcyjna dla turysty, jeżeli jej zabytki będą zaniedbane, niewłaściwie promowane czy eksponowane. To przecież urok zadbanych zabytków, ulicznych zaułków, placyków i parków tworzy niepowtarzalny charakter danego miejsca do którego z chęcią powraca turysta.

Kultura i tradycja, malownicze położenie geograficzne oraz zabytki tworzą niepowtarzalny produkt turystyczny, który jest znaczącym elementem rozwoju każdej miejscowości.

Twórzmy więc dla dobra nas samych i dobra przyszłych pokoleń ten wizerunek, tę niepowtarzalną atmosferę naszego miasteczka.

Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013 - 2016 jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego na terenie miasta. Program opieki nad zabytkami stanowi podwalinę współpracy między samorządem miasta, właścicielami zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Przemyślu.

Współpraca ta rozwijana w kolejnych latach powinna przynieść naszej lokalnej społeczności, i nie tylko, wymierne korzyści wynikające z zachowania naszego dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

2. CELE I PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.Dz.U.z 2001r. Nr 142, poz.1591z późn.zm.) w zakresie zadań własnych realizują sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 7 ust 1 pkt.9).

Obowiązek sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami nakłada na gminę art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.). Zgodnie z tym artykułem prezydent, burmistrz lub wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami jest uchwalany przez radę gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Program ogłaszany jest w Dzienniku Urzędowym Województwa.

Ustawa reguluje zasady ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, definiuje pojęcie zabytku, określa formy ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), formy finansowania opieki nad zabytkami i ich ewidencjonowania).

„Program Opieki nad Zabytkami dla miasta Lubaczowa na lata 2013-2016” zgodnie z przytoczoną powyżej ustawą ma na celu:

- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami miasta Lubaczowa, w tym z wykazem obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego oraz do Gminnej Ewidencji Zabytków,
- zapoznanie z uwarunkowaniami prawnymi dotyczącymi ochrony i opieki nad zabytkami,
- rozpoznanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania,
- podejmowanie działań w zakresie stałego podnoszenia świadomości społecznej o wartościach duchowych i materialnych otaczających nas krajobrazów i potrzebie większej troski każdego o ich ochronę, właściwe kształtowanie i pielęgnację,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych,
- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania województwa
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych,

turystycznych, edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych oraz opiekę nad zabytkami,

- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Państwo realizuje swoje obowiązki względem zabytków między innymi za pośrednictwem organów samorządowych różnego szczebla. W tym względzie władzom miasta przypisana została istotna rola w kreowaniu ochrony dziedzictwa kulturowego na podległych im terenach. Miasta z jednej strony są właścicielem dość znacznej ilości dóbr kultury materialnej, z drugiej strony dysponują aparatem administracyjnym umożliwiającym prowadzenie właściwej polityki względem tej sfery życia publicznego.

Zgodnie z art.7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) **formami ochrony zabytków są:**

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku,
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku,
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Celem tego programu opracowanego w oparciu o rejestr zabytków, gminną ewidencję zabytków, oraz dokumenty z zakresu planowania przestrzennego jest stworzenie całościowej i wieloletniej strategii ochrony zabytków znajdujących się na terenie miasta Lubaczowa realizowanej w 4-letnich cyklach – etapach, środkami optymalnymi, dostępnymi przez miasto, zarówno prawnymi (zapisy dotyczące ochrony zabytków w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego) jak też finansowymi (przeznaczenie środków budżetowych Gminy, pozyskiwanie środków unijnych). Kierunek podejmowanych przez miasto działań, mających na celu szeroko pojętą ochronę dziedzictwa kulturowego, określa Program Opieki nad Zabytkami.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

Od strony formalno - prawnej zagadnienia ochrony i opieki nad zabytkami regulują:

- Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003r. Nr 162, poz.1568 z późn. zm.), która stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce i definiuje pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), formy finansowania opieki nad zabytkami, ich ewidencjonowania etc.
- Ustawa o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz.1591 z późn. zm.)
- zgodnie z art. 7 ust.1 pkt 9 cyt. ustawy: „Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy kultury w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

Przedmiotowa ustawa przypisuje samorządom istotną rolę w kreowaniu strategii ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie ich działania. Są one bowiem właścicielami znacznego zasobu zabytków nieruchomych, z drugiej zaś strony dysponują aparatem administracyjnym, który umożliwia kształtowanie polityki w tej dziedzinie życia społecznego.

Ponadto prawne aspekty ochrony zabytków odnaleźć można w:

- Ustawie - Prawo ochrony środowiska (t.j.Dz.U. z 2008r. Nr 25, poz.150 z późn. zm.),
- Ustawie o ochronie przyrody (t.j.Dz.U. z 2009r. Nr 151, poz.1220 z późn. zm),
- Ustawie o gospodarce nieruchomościami (t.j.Dz.U. z 2010r. Nr 102, poz.651 z późn. zm),
- Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r. Nr 80, poz.717 z późn. zm),
- Ustawie Prawo budowlane (t.j.Dz.U. z 2010r. Nr 243, poz.1623 z późn. zm).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach określone zostały w:

- Ustawie o muzeach (Dz.U. z 1997r. Nr 5, poz. 24 z późn. zm),

- Ustawie o bibliotekach (Dz.U. z 1997r. Nr 85, poz.539 z późn. zm .

Zasady ochrony materiałów archiwalnych regulują przepisy:

- Ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t.j.Dz.U. z 2011r. Nr 123, poz.698 z późn. zm).

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Strategia rozwoju kraju 2007-2015 podejmuje problematykę zasobów dziedzictwa kulturowego zarówno w uwarunkowaniach i przesłankach rozwoju kraju, jak i w celach i priorytetach. W dokumencie tym podkreślony został fakt posiadania przez Polskę bogatych zasobów dziedzictwa kulturowego, które są jednym z elementów wpływających na korzystny wizerunek kraju w Europie i w świecie oraz atutem w procesie definiowania miejsca i pozycji Polski w Unii Europejskiej. Stwierdzono w nim również, że walory naszych zabytków znacznie podnoszą atrakcyjność turystyczną kraju. Wśród określonych w Priorytecie 2 – poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej - kierunków działań w zakresie infrastruktury kultury, turystyki i sportu przewiduje się rozwijanie działań nakierowanych na ochronę i rewitalizację materialnego dziedzictwa kulturowego poprzez renowację, konserwację, adaptacje obiektów zabytkowych dla celów kulturalnych i turystycznych, a także wdrożenie systemu monitoringu i zabezpieczeń tych obiektów. Działania te mają dotyczyć również obiektów kultu religijnego. Bezpośrednia dostępność do obiektów kultury powinna iść w parze z tworzeniem przestrzeni wirtualnego dostępu do polskich zasobów kulturowych, co będzie możliwe dzięki propagowaniu w sieci internetowej informacji o ofertach turystycznych i edukacji kulturalnej.

Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004-2013 formułuje cel strategiczny jako zrównoważenie rozwoju kultury w regionach, w ramach którego jednym z celów szczegółowych określa zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywną ochronę zabytków. Instrumentami realizacji strategii mają być m.in. Narodowe Programy Kultury, wśród których znajduje się Narodowy program kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”. Celem tego programu jest poprawa stanu i dostępności zabytków poprzez:

- a) tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze ochrony zabytków,
- b) kompleksową rewaloryzację zabytków i ich adaptację na cele społeczne,
- c) zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
- d) tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,
- e) promocję polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą,
- f) wzmocnienie zasobów ludzkich w sferze ochrony zabytków,

- g) podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej dziedzictwa kulturowego,
- h) zabezpieczanie zabytków i archiwaliów przed nielegalnym wywozem za granicę.

Priorytetem I działania Narodowego programu kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” jest aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe. Działania realizowane z ramach niniejszego priorytetu mają na celu materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja zadań ma pozwolić na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.

Priorytetem II jest edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego. Działania realizowane w ramach tego priorytetu to rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie tożsamości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego, a także ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wwozem, wywozem i przewozem przez granice.

W **Uzupełnieniu narodowej strategii rozwoju kultury na lata 2004-2020** przewidziano wśród instrumentów wdrożenia m.in. programy operacyjne. Jednym z nich jest program „Dziedzictwo kulturowe” realizowany w ramach dwóch komplementarnych priorytetów: rewaloryzacja zabytków nieruchomych oraz rozwój kolekcji muzealnych. Podstawowym celem pierwszego priorytetu jest poprawa stanu zachowania zabytków, zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego, kompleksowa rewaloryzacja zabytków, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, wreszcie zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego.

W ramach priorytetu rewaloryzacja zabytków nieruchomych kwalifikujące się zadania (projekty realizowane bez udziału środków europejskich) to:

- rewitalizacja historycznych obszarów miejskich;
- ochrona i zachowanie krajobrazu kulturowego wsi;
- rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele inne niż kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, w tym zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych, parków i ogrodów;
- rewaloryzacja i konserwacja zabytków budownictwa drewnianego;
- rewaloryzacja i konserwacja zabytków romańskich;
- rewaloryzacja zabytkowych cmentarzy oraz renowacja, ochrona i zachowanie miejsc pamięci i martyrologii w kraju i za granicą;
- prowadzenie badań archeologicznych i zabezpieczanie zabytków archeologicznych;

- konserwacja zabytków ruchomych (nie wchodzących w skład zasobów muzealnych), w tym w szczególności wystroju i historycznego wyposażenia kościołów w kraju i za granicą;
- dokumentowanie zabytków (w tym badania naukowe i inwentaryzacja) w kraju i za granicą;
- zabezpieczenie przed skutkami klęsk żywiołowych, zniszczeniem, kradzieżą i nielegalnym wywozem za granicę zabytków ruchomych i nieruchomości;
- ochrona zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego;
- rewaloryzacja oraz prace remontowe i konserwatorskie w zabytkach polskich lub z Polską związanych, znajdujących się poza granicami kraju.

W tezach do **krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami** wyznaczone zostały następujące cele działań:

1) W zakresie uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami:

- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków nieruchomości. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków ruchomych. Określenie kategorii stopnia zagrożeń.
- Pełna ocena stanu krajowego zasobu dziedzictwa archeologicznego. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń oraz wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych.
- Objęcie skuteczną i zorganizowaną ochroną przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki.
- Pełna ocena stanu krajowego zasobu pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
- Ocena stanu służb i możliwości wypełniania całokształtu zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami.
- Ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków w poszczególnych kategoriach. Doskonalenie i rozwijanie oraz podnoszenie efektywności i skuteczności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami.
- Udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami.

2) W zakresie działań o charakterze systemowym:

- Powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celna i polityką bezpieczeństwa państwa. Realizacja powszechnych tendencji europejskich i światowych do rozszerzania pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące i dobra kultury i natury (World Cultural Heritage).
- Przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego wytyczającej główne założenia koncepcji ochrony w Polsce. Wprowadzenie jej do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach i na wszystkich poziomach zarządzania i gospodarowania.

3) W zakresie systemu finansowania:

- Stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.

4) W zakresie dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:

- Tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji. Stworzenie warunków do realizacji ustawowego obowiązku dokumentowania wszystkich prac, przy wszystkich grupach i typach obiektów zabytkowych.
- Gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania, postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich, zagrożeniach, prawidłowości zarządzania i bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych oraz o innych formach ochrony dziedzictwa.
- Wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego. Wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyk i zabytkowych przestrzeni publicznych.

5) W zakresie kształcenia i edukacji:

- Utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony. Zorganizowanie systemu podnoszenia kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.
- Kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków.
- Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Tworzenie mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.

6) W zakresie współpracy międzynarodowej:

- Wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocja polskich osiągnięć w tej dziedzinie.
- Oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości. Troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

4.2. Polityka w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami w dokumentach szczebla wojewódzkiego

Zadania wynikające ze strategii rozwoju Województwa Podkarpackiego:

W zakresie rewaloryzacji zasobów dziedzictwa kulturowego, wartości krajobrazowych przyrodniczych oraz rozwój działalności kulturalnej jako podstawa tworzenia produktu turystycznego regionu:

- ochrona i rewaloryzacja zabytkowych zespołów urbanistycznych województwa,
- ochrona i rewaloryzacja obiektów o wysokiej wartości historycznej w tym : architektury drewnianej, obiektów sakralnych i świeckich, parków zabytkowych,

- tworzenie szlaków kulturowych
- plany ochrony, studia historyczno – krajobrazowe, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego jako ważny element w rewaloryzacji i ochrony krajobrazu,
- dbałość o zachowanie miejscowej tradycji budownictwa

Strategia rozwoju województwa Podkarpackiego na lata 2007 - 2020

„Województwo dysponuje krajobrazem kulturowym o wybitnych wartościach estetycznych, skupionym na niewielkiej, stosunkowo dobrze skomunikowanej wewnętrznie przestrzeni. Można, bez zbytnej przesady, określić województwo podkarpackie, jako: park kultury, skansen in situ, wpisany w krajobraz naturalny: parków krajobrazowych, parków narodowych i rezerwatów przyrody. Szczególna cecha tego krajobrazu jest bogactwo warstw, tekstów kulturowych z przestrzeni kilku tysięcy lat, osadzonych w regionie położonym na „trasie wędrówek” prehistorycznych oraz nowożytnych ludów azjatyckich i europejskich, na „ścieżce wojennej” militarnych podbojów i waśni narodowych, ale też, i przede wszystkim, na „trakcie pokojowym” twórczej koegzystencji i dialogu wielu religii i kultur: zachodniej i wschodniej (bizantyjskiej) Europy. Wyróżniającym województwo potencjałem jest wielowątkowe dziedzictwo kulturowe, wpisane w konteksty religijne i zachowane, częstokroć, w unikalnej formie (np. architektura drewniana) oraz zasoby współczesnej kultury regionu: twórcy, środowiska artystyczne i intelektualne, imprezy, instytucje, organizacje pozarządowe, etc.”

Podjęmowanie działań w zakresie ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego:

w zakresie działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez:

- inicjowanie i wspieranie wspólnych projektów badawczych, edukacyjnych i edytorskich prezentujących i upowszechniających dziedzictwo kulturowe, w tym pogranicza polsko – słowacko – ukraińskiego (programy edukacyjne, trasy turystyczne, imprezy folklorystyczne, festyny archeologiczne itp.)
- zagospodarowanie, popularyzację i promocję obiektów zabytkowych oraz ich wykorzystanie jako miejsc szczególnie atrakcyjnych turystycznie,
- realizację programu ochrony unikatowej drewnianej architektury sakralnej: rzymskokatolickiej, grekokatolickiej i prawosławnej jako obiektów będących dla regionu i pogranicza polsko -słowacko – ukraińskiego wyznacznikiem tożsamości kulturowej, specyficznym przykładem wielowiekowej linii rozwojowej tradycyjnych świątyń drewnianych, obiektów dokumentujących lokalną tożsamość religijno –kulturową
- przygotowanie propozycji obiektów do wpisania na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, w tym najcenniejszych obiektów cerkiewnej architektury drewnianej na pograniczu polsko – słowacko – ukraińskim oraz unikatowego zespołu fortecznego Twierdzy Przemyśl ; podjęcie działań służących ich ochronie,
- przygotowanie programu ochrony zabytkowych cmentarzy, ze szczególnym uwzględnieniem

- omentarzy wojskowych z okresu I wojny światowej oraz kirkutów jako ważnych elementów dziedzictwa kulturowego
- ochronę zabytkowego krajobrazu, głównie parków rezydencjonalnych w Polsce i na Ukrainie,
 - ochronę zabytków ruchomych (wspieranie rozwoju pracowni konserwatorskich w muzeach, unowocześnianie metod gromadzenia, inwentaryzowania i opracowywania zbiorów, wspieranie inwestycji remontowych w celu poprawy bezpieczeństwa zbiorów muzealnych),
 - wspieranie folkloru oraz zanikających zawodów,
 - publikowanie materiałów dokumentujących i popularyzujących dziedzictwo i krajobraz kulturowy.

Regionalny program operacyjny województwa podkarpackiego na lata 2007 – 2013

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Celem działania jest przywrócenie funkcji gospodarczo - społecznych strukturom wymagającym rewitalizacji.

Działanie koncentrować się będzie przede wszystkim na:

- rewitalizacji miast i terenów zurbanizowanych (infrastruktury mieszkaniowej i lokalowej, podstawowej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury wodnościekowej, gazowej, elektrycznej; poprawa funkcjonalności dróg oraz infrastruktury dla pieszych, prowadzenie prac renowacyjnych i wzrost estetyki funkcjonalnej przestrzeni publicznej, zagospodarowanie pustych przestrzeni, rozwijanie infrastruktury turystycznej i kulturalnej, w tym adaptacja budynków zabytkowych i historycznych z przeznaczeniem na działalność gospodarczą oraz publiczną; zakładanie lub poprawa systemów oświetlenia i monitoringu; zagospodarowanie terenów śródmiejskich, ciągów wzdłuż głównych tras komunikacyjnych, uzbrojenie terenów związane z doprowadzeniem podstawowej infrastruktury liniowej oraz dróg wewnętrznych, tworzenie parków i ogrodów oraz odnowa istniejących terenów zielonych),
- zachowaniu, ochronie, rewitalizacji oraz zabezpieczeniu przed zagrożeniami obiektów dziedzictwa przyrodniczego, w szczególności parków narodowych, parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, pomników przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000 itp.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie miasta (analiza dokumentów programowych gminy)

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO LUBACZOWA

Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Studium Historyczno - Urbanistycznym Lubaczowa przyjmuje się zasadę ochrony zasobów Dziedzictwa Kulturowego w oparciu o „strefy ochrony

konserwatorskiej”. Obejmują one swoim zakresem tereny najcenniejsze w świetle uwarunkowań konserwatorskich.

W obszarze miasta wprowadza się 6 stref ochrony konserwatorskiej:

- A – rekonstrukcji historycznego układu urbanistycznego
- B – ochrony zachowanych elementów zabytkowych
- E – ekspozycji zabytkowego zespołu miejskiego
- K – ochrony krajobrazu
- W – ochrony reliktywów archeologicznych
- OW – obserwacji archeologicznej

Strefy ochrony konserwatorskiej związane są z trzema grupami terenów:

- staromiejskim
- wzgórza zamkowego z przyległościami
- wzdłuż czterech głównych dróg wylotowych z obszaru staromiejskiego

Z obszarem staromiejskim – jądrem którego jest lokalny plac rynkowy o modularnych wymiarach 128x86 m – związane są 3 strefy:

- A – rekonstrukcji historycznego układu urbanistycznego, w obrysie której znajduje się cały zespół staromiejski
- OW – obserwacji archeologicznej – prowadzonej w odległości kilkudziesięciu metrów na zewnątrz od strefy A, w obrysie której mogą znajdować się relikty obwarowań miejskich (obserwacji archeologicznej podlega również obszar całej strefy A)
- E – ekspozycji zabytkowego zespołu staromiejskiego – obejmująca tereny po zachodniej stronie układu staromiejskiego

Z obszarem zamku lubaczowskiego związane są 3 strefy:

- W – ochrony reliktywów archeologicznych – obejmująca teren wzgórza zamkowego i tereny usytuowane bezpośrednio pod nim
- A – rekonstrukcja historycznego układu urbanistycznego n – w obrysie której znajdują się obiekty związane z byłym założeniem dworsko - folwarcznym przyległymi do zamku (spichlerz – Muzeum, oficyna podworska) oraz relikty parku krajobrazowego i starorzeczy Lubaczówki.
- K – ochrony krajobrazu – od strony: północnej- zachodniej - południowej, pokrywająca się z zasięgiem przestrzennym strefy A, a od strony wschodniej obejmująca fragment łąk nadrzecznych stanowiących małoprzeobrażone zaplecze zamku.

Z terenami zlokalizowanymi wzdłuż głównych dróg wylotowych z zespołu staromiejskiego związana jest strefa B – ochrony zachowanych elementów zabytkowych. Przedmiotem ochrony jest dawna zabudowa podmiejska z charakterystycznym usytuowaniem do dróg i charakterystycznym rozwiązaniem architektonicznym partii szczytowych budynków.

Zasadniczym walorem zabytkowym jest układ całości zabudowy, usytuowanej szczytowo do ulicy, a nie z małymi wyjątkami wartość poszczególnych obiektów.

Budynki z uwagi na drewnianą konstrukcję podlegają procesowi naturalnego zużycia i wymianie na obiekty nowe. Nowa zabudowa wciska się między starą i wywołuje z uwagi na swoje gabaryty dyszharmonię architektoniczną w otoczeniu.

Z tego względu niezbędne jest ustalenie wspólnych kryteriów urbanistyczno - architektonicznych dla obiektów nowych wprowadzonych w miejsce obiektów zużytych:

- muszą być one sytuowane w linii zabudowy starej
- wystrój architektoniczny obiektów musi nawiązywać do formy rozwiązania szczytowych partii dachowych zabudowy starej
- ogranicza się liczbę kondygnacji do I-nej z obligatoryjnym zastosowaniem dachów stromych o nachyleniu 40-45° przystosowanych do funkcji użytkowego poddasza.

Jakiegokolwiek zamierzenia realizacyjne na terenach objętych w/w Strefami Ochrony Konserwatorskiej oraz na terenach Stanowisk Archeologicznych wymagają uwzględniania z WUOZ z/s w Przemyślu.

Ochrona środowiska kulturowego

- Przyjmuje się strefową ochronę konserwatorską zabytków kultury materialnej na terenie miasta, które zostały opisane wyżej w kierunkach ochrony dziedzictwa kulturowego.
- Wyznacza się do przekształceń i rehabilitacji obszar zabytkowego zespołu staromiejskiego ze wskazaniem na funkcję centrum usługowego miasta i regionu lubaczowskiego.
- Ustala się gabaryty i kryteria wystroju architektonicznego na obszarze zespołu staromiejskiego, którymi są tereny zespołu staromiejskiego, pełniące funkcję centrum usługowo – administracyjnego miasta i powiatu lubaczowskiego oraz tereny wzgórza zamkowego nad Lubaczówką o wiodącej funkcji parku miejskiego. nad rzeką Lubaczówką, ze wskazaniem na funkcję parkowo - wypoczynkową.
- Wyznaczone do przekształceń i rehabilitacji obszary zespołu staromiejskiego i wzgórza zamkowego przeznacza się do obowiązkowego opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Wyznacza się do przekształceń zabudowę mieszkalno - usługową o walorach zabytkowych, zgrupowaną wzdłuż ulic wylotowych z miasta, dla których ustalono w Studium wspólne kryteria urbanistyczno- architektoniczne.
- Obejmuje się ochroną nie zewidencjonowane – charakterystyczne dla krajobrazu miasta obiekty kulturowe (kapliczki, krzyże przydrożne) i pomniki wraz z zielenią towarzyszącą.

Ochrona środowiska przyrodniczego

- Obejmuje się ochroną ogólnomiejskie ujęcie wód podziemnych nad rzeką Sołotwą na zasadach określonych w zatwierdzonym projekcie strefy ochronnej ujęcia.
- W obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 428 i jego strefy ochronnej przyjmuje się ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, określone

- w przepisach szczególnych i decyzjach organów ochrony środowiska.
- Uznaje się obszar zalewowych dolin rzecznych Sołotwy i Lubaczówki za „korytarze ekologiczne” z zakazem wprowadzania w ich obrębie zmian w krajobrazie.
- Określa się do uznania za „użytek ekologiczny” obszar nieużytków usytuowany w zachodniej części rolniczej przestrzeni produkcyjnej miasta.
- Ustala się minimalny udział „powierzchni biologicznie czynnych” w strukturze terenów zainwestowania miejskiego na poziomie 30 procent.
- Starodrzew i tereny urządzonej zieleni publicznej podlegają utrzymaniu.
- Określa się obszary gleb chronionych.
- Określa się obszary leśne i obszary przeznaczone do zalesień.

Zadania wynikające ze STRATEGII ROZWOJU MIASTA LUBACZOWA

Cele i zadania strategiczne ustalone dla miasta Lubaczowa zostały podzielone na 5 obszarów. Strategia zawiera najważniejsze, priorytetowe zadania strategiczne między innymi: rozwój gospodarczy, rozwój infrastruktury technicznej, rozwój społeczny, oświata i rozwój kultury, sportu i turystyki.

Cele i zadania dla **Rozwoju Kultury, Sportu i Turystyki** zostały ujęte w obszarze 5.

Cele obszaru 5:

1. Stworzenie systemu promocji miasta – jego walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych.
2. Rozwój bazy wypoczynkowo - turystycznej.
3. Tworzenie warunków sobotnio - niedzielnego wypoczynku mieszkańców.
4. Propagowanie i organizowanie aktywnego wypoczynku na terenie miasta i najbliższej okolicy.

Zadania realizacyjne:

1. Budowa kompleksu sportowo - rekreacyjnego (basen, sauna, siłownia, korty tenisowe, itp.).
2. Budowa hoteli i przygotowanie bazy noclegowej pod kątem turystyki.
3. Budowa zbiornika wodnego, o charakterze retencyjno - rekreacyjnym.
4. Wytyczenie ścieżek rowerowych, tras spacerowych i ścieżek zdrowia.
5. Wykorzystanie naturalnych walorów do uprawiania turystyki kwalifikowanej (rowery, jazda konna, wędkowanie itp.).
6. Ochrona i poszerzenie terenów zieleni miejskiej.

Zadania realizowane w tym obszarze ściśle łączą się zarówno z podnoszeniem atrakcyjności miasta w oczach mieszkańców, jak i wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieży. Stworzenie odpowiedniej bazy dla rekreacji, sportu i wypoczynku będzie również wykorzystane jako zachęta dla potencjalnych turystów, odwiedzających miasto.

PROGRAM REWITALIZACJI OBSZARU MIEJSKIEGO LUBACZOWA NA LATA 2005 - 2013

Rewitalizacja obszarów miejskich

W ramach tego zadania wspierane będą projekty, wynikające ze zintegrowanych programów rewitalizacji społeczno - gospodarczej, przestrzennej i funkcjonalnej zdegradowanych: dzielnic mieszkaniowych, zespołów mieszkaniowych w miastach, (szczególnie na obszarach zagrożonych lub dotkniętych zjawiskami patologii społecznej) w celu:

- porządkowania „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- renowacji zabudowy budynków w tym obiektów infrastruktury społecznej,
- renowacji budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie oraz ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne i kulturalne,
- poprawy funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych,
- przebudowy i/lub remontów publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą,
- tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast.

Inwestycje wdrażane w ramach Rewitalizacji Obszarów Miejskich muszą wynikać z Lokalnych Programów Rewitalizacji i są to poniższe projekty:

- porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- izolacja, remont i/lub przebudowa elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń przeznaczonych na cele: gospodarcze, szkoleniowe lub kulturalne
 - za wyjątkiem przeprowadzania prac budowlano - montażowych w indywidualnych mieszkaniach – w ramach działania wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu, w tym:
 - remont, przebudowa instalacji: grzewczych, elektrycznych, gazowych i wodno - kanalizacyjnych;
 - zagospodarowaniem przyległego terenu (budowa, remont, przebudowa małej architektury, ogrodzeń).
- renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie w tym ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne, edukacyjne, turystyczne lub kulturalne, przyczyniająca się do tworzenia stałych miejsc pracy. Priorytetowo będą traktowane budynki posiadające potencjał dla rozwoju turystyki. Renowacja będzie się składała z działań wspierających:
 - prace konserwatorskie,
 - odnowienie zabudowań (za wyjątkiem indywidualnych mieszkań).

- prace konserwatorskie, odnowienie fasad i dachów budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się w rejestrze zabytków wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu przyczyniająca się do tworzenia stałych miejsc pracy,
- remont i/lub przebudowa infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych,
- tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast, w tym:
 - budowa i/lub remont oświetlenia;
 - zakup i instalacja systemów monitoringu przyczyniających się do realizacji działania.
- adaptacja, przebudowa i/lub remonty budynków i kubatury użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjno - społeczne znajdujących się na terenie rewitalizowanym w tym m.in.: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i ponadgimnazjalne, szkoły wyższe, szkolne stołówki, domy dziecka, ośrodki walki z patologiami społecznymi (np. z narkomanią, alkoholizmem), poradnie psychologiczne, świetlice dla dzieci i młodzieży, domy kultury, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz obiekty służące pomocą społeczną (np. dla samotnych matek z dziećmi, zapobiegania przestępczości, punkty służące pomocą i przekwalifikowaniem byłych więźniów)
 - priorytetowo będą traktowane budynki, które głównie przyczynią się do rozwoju działalności gospodarczej i zatrudnienia (za wyjątkiem prac remontowo – instalacyjnych w indywidualnych mieszkaniach), w tym:
 - izolacja, remont, przebudowa fasad i dachów budynków;
 - remont, przebudowa, adaptacja pomieszczeń;
 - budowa, remont, przebudowa instalacji w budynkach: grzewczych, wodno – kanalizacyjnych, gazowych, elektrycznych;
 - zagospodarowanie przyległego terenu (np. budowa, remont, przebudowa ogrodzeń i małej architektury).
- przebudowa, wymiana i/lub remont infrastruktury wodno - kanalizacyjnej, elektrycznej, grzewczej i gazowej w rewitalizowanych obiektach publicznych, usługowych,
- regeneracja, rehabilitacja i zabudowanie pustych przestrzeni publicznych, w tym:
 - remont i/lub przebudowa: placów, rynków, parkingów, placów zabaw dla dzieci, publicznych toalet miejskich, małej architektury (np. tarasy widokowe, fontanny, ławki, kosze na śmieci), miejsce rekreacji, terenów zielonych (zielen wysoka, niska i trawniki) oraz prace restauracyjne na terenie istniejących parków.
- remonty i/lub przebudowa infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie ochrony środowiska na terenie zdegradowanych dzielnic miast, w tym:
 - budowa, remonty i/lub przebudowa sieci kanalizacyjnych i innych urządzeń do czyszczenia, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków,

- budowa, remonty i/lub przebudowa kanalizacji deszczowej,
- wymiana elementów konstrukcyjnych zawierających azbest w budynkach publicznych (poza celami mieszkaniowymi) w przypadku, gdy nie wymaga to przebudowy całego obiektu i po spełnieniu wymagań przekazania powstałych odpadów zawierających azbest podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki takimi odpadami,
- budowa, remonty i/lub przebudowa sieci wodociągowych, ujęć wody i urządzeń służących do gromadzenia i uzdatniania wody oraz urządzeń regulujących ciśnienie wody.
- poprawa funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu, w tym:
 - remonty, przebudowa i/lub modernizacja dróg lokalnych (gminnych lub powiatowych) i ulic prowadzących do dzielnic mieszkaniowych oraz komunalnych dróg osiedlowych (m.in.: wzmocnienie podbudowy jezdni, polepszenie stanu nośności, wymiana i poszerzenie nawierzchni) oraz małych obiektów inżynierskich,
 - budowa, remonty i/lub przebudowa chodników i przejść dla pieszych, jak również wszystkie inne prace infrastrukturalne i/lub zakup wyposażenia pozwalający zwiększyć bezpieczeństwo pieszych, rowerzystów lub zwierząt, (np. budowa, przebudowa i/lub remont ścieżek rowerowych),
- remont i/lub przebudowa obiektów pełniących funkcje zaplecza turystycznego, kulturalnego,
- remont, przebudowa i/lub przystosowanie budynków i kubatury dla potrzeb tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości,
- remont, przebudowa i/lub przystosowanie budynków i infrastruktury na cele turystyczne i kulturalne (włącznie z odnowieniem i konserwacją obiektów dziedzictwa kulturowego) prowadząca do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

5.2.1. Zarys historii i krajobraz kulturowy gminy

Najstarsza znana wzmianka historyczna o Lubaczowie została zapisana w latopisie halicko-wołyńskim pod rokiem 1211 (w rzeczywistości odpowiada 1214r.). W 1376r. Władysław książę opolski i ruski powierzył Mikołajowi Zibur z Lublina lokację miasta na prawie niemieckim obok istniejącego dużo wcześniej grodu (prope castrum). Miasto zostało lokowane na obszarze 80 łanów. Zapis w dokumencie lokacyjnym wskazuje, że była to lokacja w części na surowym korzeniu, a w części obejmująca tereny objęte wcześniejszą akcją osadniczą. O występowaniu osady przedlokalacyjnej na wyniosłości wzdłuż drogi wschód - zachód zdają się wskazywać informacje z 1330r. o parafii obrządku wschodniego oraz kościele łacińskim w 1375r., a więc jeszcze przed lokacją.

Układ przestrzenny nowolokowanego miasta był uwarunkowany przez kilka czynników, z których za najważniejsze należy wymienić czynniki fizjograficzne, komunikacyjne, handlowe i obronne. Teren, na którym rozwinęło się miasto był bagnisty i otoczony lasami. Od południa dostęp do miasta utrudniała bagnista dolina Hodwiszni, od północy i zachodu otaczały miasto doliny Sołotwy, a także od zachodu stawy: mniejszy lubaczowski pod miastem i duży opacki. Na lokację miasta wybrano jedynie możliwe do tego celu miejsce – wyniosłość terenową (215 m n. p. m.), która ciągnęła się na osi wschód – zachód w widłach Sołotwy i Hodwiszni, w pobliżu ujścia do Lubaczówki. Miasto zostało rozlokowane na północ od grodu. Należy przypuszczać, że najstarsza osada powstała przy grodzisku. Dalej na północ na wyniosłości terenowej powstała druga osada. Obie te osady łączyła wysoka grobla wiodąca do grodu. Jeszcze dalej na północ miała powstać trzecia osada (ul. Piaski), według miejscowej tradycji „stare miasto ruskie”. Łączenie się tych osad w jeden organizm miejski było procesem długotrwałym.

Wewnętrzny układ przestrzenny Lubaczowa został oparty o sieć drożną. W dobie lokacji przez Lubaczów wiodł ważny szlak ze Lwowa do Sandomierza i dalej do Torunia. Lubaczów leżał też na drodze tzw. starej krakowskiej i starej wrocławskiej. W końcu XIV w. główne drogi biegły na zachód od miasta, które pozostało na uboczu. Z głównymi arteriami łączyły Lubaczów drogi boczne, które wychodziły z tego miasta i prowadziły w głąb woj. bełskiego. W XV-XVI w. największe znaczenie miała droga prowadząca ze Lwowa przez Jaworów do Lubaczowa. Tutaj rozdzielała się na dwa trakty: jeden ciągnął się do Szczebrzeszyna i dalej do Lublina, drugi w kierunku Krzeczowa, gdzie łączył się z ważnym szlakiem nadszańskim prowadzącym do Sandomierza. Do tej drogi w Lubaczowie dochodziła inna wiodąca z Pokucia, przez Żydaczów, Stryj i Sambor - niegdyś stary szlak solny, a w XV i XVI w. szlak wołowy, którym pędzono woły na jarmarki lubaczowskie. W końcu XVI w. po lokacji Zamościa (1580), a następnie w pierwszej połowie XVII w. rosło znaczenie drogi z Jarosławia przez Oleszyce i nowolokowane miasta: Cieszanów (1590), Płazów (1614), Florianów (1592), Tomaszów (1621).

W dobie polokacyjnej jeden z ważnych szlaków przechodził wschodnią pierzeją rynku ku grodowi. Drugi podstawowy trakt komunikacyjny omijał rynek przechodząc od południa u podnóża dwóch grzbietów zajętych przez dwie świątynie: kościół i cerkiew. Źródła dotyczące układu przestrzennego miasta od lokacji do początku 2 połowy XIX w. dają tylko przybliżony pogląd na etapy jego rozwoju. Przekazy archiwalne zawierają opisy lub wzmianki dotyczące poszczególnych obiektów, jak kościoła, cerkwi, obwarowań miejskich i zamku bez ujęcia przestrzennego całości układu. Zarys takiego układu z końca XVII w. zawiera mapa F. von Miego. Najważniejszym dokumentem obrazującym pełny układ przestrzenny jest plan katastralny z 1854r. Kilka wieków, jakie upłynęły od lokacji do czasu sporządzenia tych przekazów kartograficznych, to okres w którym nastąpiły zmiany w układzie przestrzennym, tak więc zapewne i te źródła dają przybliżony zarys pierwotnego planu miasta. Mapa F. von Miega pokazuje osiedle rozciągnięte wzdłuż dwóch krzyżujących się szlaków komunikacyjnych: wschód - zachód, północ- południe. Przy tej ostatniej arterii, w sporej odległości od osady, zostało usytuowane założenie dworskie.

W tym rozciągniętym jeszcze bardziej osiedlu w planie katastralnym z 1854r. wyraźnie zarysowały się Centrum z rynkiem otoczonym owalnym przebiegiem głównych ulic. Podział wewnętrzny tego obszaru ma w miarę regularne prostokątne działki przyrynkowe, a poza nim nieregularne szachownice, co daje kombinację układu prostokątnego z linią okrężną. Centrum miasta według tego planu stanowił prostokątny rynek, którego dłuższe boki rozchylały się nieco w partii południowej. Odpowiednio do obrysu rynku związany z nim zespół bloków zwiększał owo rozchylenie dając trapez jako obrys całości. Rynek posiada wymiary 120X90m, a jego szerokość odpowiada mierze dwóch sznurów. Można przypuszczać, że do rozmierzenia miasta użyto siatki konstrukcyjnej o module 1 sznura (44,66 m). Bloki przyrynkowe: wschodni, zachodni i północny mają głębokość zbliżoną do jednego sznura i mieszczą się w siatce mierniczej, natomiast blok południowy, nieco krótszy, został przesunięty w głąb rynku poza linię siatki. Blok północny z kolei został okrojony owalnicowym kształtem linii obwarowań.

Z każdego naroża rynku wybiegały dwie ulice, dwie z nich uległy przesunięciu od rynku: jedna w kierunku północnym (ul. Konery), druga w południowym (ul. Młodowska, obecnie Kościuszki). W obrębie rynku wyznaczono działki, które w wyniku podziałów zmieniły swą wielkość i funkcję. Z najstarszej informacji źródłowej z 1539r. wynika, że wokół rynku znajdowały się 144 działki. Obszar pierwotnego rozplanowania miasta był ograniczony linią obwarowań drewniano - ziemnych, o których mówi relacja Ulryka Verduma z 1670r.: „...Miasteczko z wałem ziemi, na którym drewniane bastiony”. Granice miasta biegnęły dzisiejszymi ulicami Unii Lubelskiej, Konopnickiej i Piłsudskiego występującymi na mapie katastralnej z 1854r. pod mianem „Za Groblą” i „Na Wale”. Od strony południowej miasto ograniczała droga Jarosław -Lwów zwana w katastrze ul. Młyńską. W obwodzie obwarowań występowały bramy miejskie, które w liczbie czterech wymienia lustracja z 1765r., lokalizując tylko trzy: dachnowską przy wjeździe do miasta od strony Cieszanowa, zamkową przy kościele farnym i młodowską przy drodze do Lwowa. W innych dokumentach jest też mowa o bramie jarosławskiej, która otwierała szlak na Jarosław. Poza bramy wychodziły przedmieścia. W źródłach znajdujemy nazwy kilku takich przedmieść z początku XVIIIw. i późniejsze, jak: Młodowskie i Lubelskie (1703), Dachnowskie (1717), następnie mowa też o przedmieściu Jarosławskim. Przedmieścia istniały dużo wcześniej, niżby na to wskazywały powyższe daty. Musiały rozwijać się razem z miastem, jak to wynika z samego nadania aktu lokacyjnego 80 łanów, podczas gdy centrum z rynkiem zajmowało zaledwie około ¼ łana. Mapa F., von Miega z lat 1779-1782 dowodzi, że najszybciej rozwijało się przedmieście Dachnowskie od centrum na północ w kierunku jednej z pierwotnych osad, którą w miejscowej tradycji zwano „starym miastem ruskim”. Przedmieścia rozwijały się głównie w oparciu o drogi wylotowe z miasta. Zanim działki przy drogach zostały zabudowane, na obrzeżach miasta powstały obiekty o charakterze usługowym, jak np. młyn o trzech kołach i folusz na stawie pod miastem, notowany w lustracji z 1564r., a także browar usytuowany „Za mostem pod miastem”. Koło bramy Jarosławskiej był szpital dla ubogich, a na krańcach przedmieścia była zapewne woskobośnia notowana w przywileju z 1533r. Rozwój przedmieść był procesem, który dokonywał się

stopniowo: w 1539r. w Lubaczowie były 84 domy, w 1635r. liczba zamieszkałych domów wzrosła do 127, w 1720r. odnotowano 208 domów łącznie z przedmieściami, a w 1765r. było „więcej dwóch set gospodarzy”. Tak więc w przeciągu dwóch stuleci nastąpiło podwojenie liczby domów. Szybki rozwój przestrzenny musiał nastąpić w drugiej połowie XVIII w. i u schyłku tego wieku, kiedy w Lubaczowie było 509 domów (1799r.). W 1807r. naliczono tutaj 538 budynków mieszkalnych łącznie z przedmieściami i Mokrzycą. Kolejne przyspieszenie rozbudowy nastąpiło u schyłku XIXw., kiedy na przedmieściu Dachnowskim zbudowano stację kolejową (1880) i szpital (1896), a na przedmieściu Młodowskim koszary 90 pp (1885).

W końcu XIXw., po pożarze, który w 1898r. zniszczył znaczną część zabudowy, władze miejskie przystąpiły do regulacji Lubaczowa. Regulacja objęła głównie centrum miasta znajdujące się w obrębie dawnych wałów, szczególnie część zachodnią, gdzie wytyczono nową ulicę biegnącą równoległe do osi rynku oraz wymierzono kilka ulic poprzecznych. Zasadniczym założeniem regulacji było dążenie do zachowania bloku prostokątnego. Takie właśnie bloki zamykające miasto od północy nie miały regularnych obrysów, ograniczone w północno - zachodnim narożniku ciekami wodnymi, a z drugiej strony od wschodu półkolistym obrysem dawnych obwarowań (ul. Na Wale). Regulacja wykonana według ówczasie stosowanych założeń „mody krajowej” spotkała się z krytyką za schematyczne hołdowanie kątom prostym i linii.

I wojna światowa spowodowała duże zniszczenia w zabudowie miejskiej. W 1914r. (12 września) miasto podpalili Rosjanie, a w 1915r. podczas bitwy pod Lubaczowem (16 czerwca) miasto ogarnął pożar od ostrzału artyleryjskiego. W toku działań wojennych częściowemu zniszczeniu uległa zabudowa przylegająca do Rynku oraz spaliły się domy ul. Zamkowej, Młyńskiej i Młodowskiej. Ucierpiały nawet odległe przedmieścia, jak Piaski, doszczętnie spalone w 1914r.

W 1916r. Ignacy Drexler opracował plan rozbudowy Lubaczowa opierając się na założeniu, że przestrzenny rozwój miasta dokonuje się z reguły w kierunku dworca kolejowego. Na południe od centrum architekt zaplanował drugi rynek (Nowy Rynek) oraz trzy ulice, które łączyły oba rynki z dworcem kolejowym, omijając śródmieście. Wokół starego miasta w miejsce dawnych wałów miały powstać tereny zielone, a na terenie dawnego Zamku rozległy park. Interesujące opracowanie Ignacego Drexlera nie zostało zrealizowane zapewne z powodu braku dostatecznych środków finansowych. Było to jednak dzieło na tyle fundamentalne, że zasadnicze idee tego planu były brane pod uwagę w kolejnych planach rozbudowy miasta. W 1924r. Komisja Regulacyjna pod przewodnictwem Henryka Frisera, komisarza rządowego zatwierdziła plan regulacyjny opracowany przez Dyрекcję Robót Publicznych we Lwowie, a rada przyboczna komisarza rządowego miasta Lubaczowa nadała nazwy dla 30 ulic. Przy nadawaniu nazw ulicom częściowo wzięto pod uwagę sugestie Ignacego Drexlera, aby nowym ulicom nadać nazwy od charakterystycznych cech lokalnych i budynków lub profesji mieszkańców, a w wyjątkowych przypadkach upamiętniać ważne jej wydarzenia i osoby. W ten sposób na liście 30 nazw ulic znalazły się między innymi: Krawiecka, Bednarska, Piekarska, Zbożowa, Cerkiewna, Bożnicza, Krótka, Wąska, a także Kościuszki, Mickiewicza, Kopernika, Konery, Trzeciego Maja. Odstępstwem od postulatu Drexlera, aby starych

zabytkowych nazw ulic nie zmieniać było zniesienie najstarszych ulic, jak Młodowska, Dachnowska, Zamkowa, Na Wale, Za Groblą.

W latach 1926-1932 dokonano sprzedaży kilkudziesięciu działek budowlanych wytyczonych w części gminnych pastwisk, gdzie rozwinęły się dzielnice: Łązek Mały, Żelichówka i Folwarki. Z kolei w 1934r. do miasta został włączony Ostrowiec, który wcześniej stanowił oddzielną gminę.

II wojna światowa przyniosła wiele zniszczeń. We wrześniu 1939r. miasto było kilkakrotnie bombardowane, a w nocy z 13/14 września Niemcy spalili obie synagogi wraz z przylegającymi do nich budynkami. 22 czerwca 1941r. wskutek ostrzału artyleryjskiego i pożaru legło w gruzach wiele budynków przy ulicach zachodniej części centrum: Cerkiewnej, Berka Joselewicza, Kazimierza Wielkiego, Krawieckiej, Zbożowej, Za Szkołą, Piekarskiej, Jasnej, Bożniczej, Unii Lubelskiej. W latach powojennych zniszczone budynki zostały rozebrane, place odgruzowane, a następnie przeznaczone pod zabudowę o dużych kubaturach, bez nawiązania do pierwotnego planu. W zachodniej części centrum wybudowano bloki mieszkalne i budynki instytucji likwidując w ten sposób ulicę Kazimierza Wielkiego oraz cztery ulice prostopadłe do niej. W północnej części miasta nastąpiło całkowite zniekształcenie historycznego rozplanowania. W bloku północnym wzniesiono budynek Domu Kultury, a miejsce synagogi i przyległej zabudowy zajęły pomnik i poczta. Teren miasta powiększył się o nowe osiedla mieszkaniowe, które powstały wzdłuż istniejących ulic, np. Słowackiego, Sobieskiego, ale głównie w nowych dzielnicach.

Z elementów układu przestrzennego Lubaczowa doby lokacji zachował się przede wszystkim zarys rynku oraz linia pierwotnych obwarowań oznaczona w przebiegu ulic Unii Lubelskiej i Piłsudskiego. Także przedmieścia zachowały swoje charakterystyczne rozplanowanie.

5.2.2.Zabytki w wojewódzkim rejestrze zabytków – zabytki nieruchome

W Lubaczowie znajduje się 13 obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych. Własność komunalną stanowi 6 obiektów, które zostały wpisane do rejestru zabytków: pozostałości zamku wraz z fortyfikacjami, spichlerz, wzgórze zamkowe i park krajobrazowy które należą do Powiatu Lubaczowskiego, Cmentarz Komunalny ul. Kościuszki, Cmentarz Epidemiologiczny ul. Mickiewicza, Cmentarz wojenny z okresu I i II wojny Światowej ul. Cicha, Kapliczki ul. Kościuszki (cmentarz komunalny) i Ratusz Miejski ul. Rynek 26 to własność Gminy Miejskiej. Wśród wymienionych obiektów zabytkowych w najlepszym stanie są obiekty takie jak Spichlerz i Ratusz, które zostały poddane generalnemu remontowi i posiadają system alarmowy oraz monitoring. W dobrym stanie technicznym są również budynek handlowy – sklep ul. Kościuszki 75, budynek dawnej apteki ul. Mickiewicza 26 , dom mieszkalny, ul. Kościuszki 78 .Obiekty te mają uregulowany stan prawny, a ich właściciele dbają o ich stan techniczny. W najgorszym stanie technicznym jest wieża ciśnień, która jest własnością PKP. Jej stan grozi katastrofą budowlaną i zniszczeniem zabytku.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe zestawienia obiektów wpisanych do wojewódzkiego

rejestr zabytków.

Lp.	Adres	Rodzaj obiektu	Czas powstania	Ogólna charakterystyka	Nr rejestru data wpisu
1	Lubaczów, Sobieskiego	- Wzgórze zamkowe	XVI/XVII w.	Pozostałości zamku murowanego wraz z fortyfikacjami murowano -ziemnymi, wzgórze zamkowe kryje relikty osadnictwa sprzed fazy murowanej zamku oraz pozostałości zabudowy dworskiej powstałej na pocz. XIX wieku.	A - 812 03.10.1995
		- Spichlerz obecnie Muzeum Kresów	1 połowa XIX wieku	Spichlerz w stylu klasycystycznym, kondygnacyjny na cokole, między kondygnacjami profilowane gzymsy, wewnątrz spichlerza przebudowane podczas kapitalnego remontu w latach 1954-55, jest jednym z niewielu obiektów zabytkowych tego typu zachowanych na terenie Podkarpacia.	A-708 16.01.1984
2	Lubaczów, Kościuszki	Cmentarz Komunalny	2 połowa XIX w.	Cmentarz komunalny w granicach ogrodzenia położony na działce 3665, zawiera wiele cennych nagrobków wykonanych w kamieniarskim warsztacie w Bruśnie, ozdobne żeliwne krzyże	A – 555 05.02.1987
3	Lubaczów, Grunwaldzka	Zespół cerkiewny	1843-1883	W skład zespołu wchodzi następujące obiekty: - cerkiew gr.-kat. p.w. św. Mikołaja według projektu Nahirnego, usytuowana w miejscu starej drewnianej cerkiewki, obecna założona jest na planie krzyża łacińskiego, orientowana z trójbocznie zamkniętym prezbiterium, zwieńczona kopułą z latarnią usytuowaną na skrzyżowaniu nawy i transeptu. - dzwonnica cerkiewna murowana, otynkowana na planie wydłużonego prostokąta, nakryta blachą na szczycie wieżyczka o baniastym hełmie	A – 556 20.12.1988
4	Lubaczów, Kościuszki	Cmentarz Żydowski	1 połowa XIX w.	Cmentarz usytuowany jest na lekkim wzniesieniu w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza komunalnego, założony jest na planie wydłużonego prostokąta, ogrodzony jest murowanym, otynkowanym ogrodzeniem z dekoracyjnie opracowaną bramą pośrodku z napisami w języku polskim i hebrajskim, zachowało się około 100 kamiennych macew, w niezłym stanie	A – 567 17.01.1990
5	Lubaczów, Kolejowa	Zespół obiektów kolejowych	1880	Zespół obiektów kolejowych został wzniesiony około 1880r. przez Austriaków wraz z budową linii kolejowej łączącej Lubaczów z Jarosławiem i Rawą Ruską, na powyższy zespół składa się : - budynek stacyjny - budynek wieży ciśnień	A – 359 09.11.1990
6	Lubaczów, Kościuszki 75	Budynek handlowy – sklep	XIX/X w.	Sklep jest przykładem zabudowy handlowej jaka sytuowana była przy ulicach wylotowych z miasta, dziś prawie nie istniejąca, ma więc wartość historyczną dla Lubaczowa.	A – 768 21.06.1994
7	Lubaczów, Handlowa	Budynek roгатki	1929	Rogátka została wzniesiona z przeznaczeniem dla miejskiej władzy skarbowej pobierającej opłaty celne i drogowe. Należy do nielicznie zachowanych obiektów na terenie województwa i stanowi element dawnej historii kultury materialnej miasta.	A – 8 16.08.1999
8	Lubaczów, Mickiewicza 26	Apteka obecnie budynek mieszkalny	1900	Budynek został wzniesiony przez farmaceutę Żymierskiego z przeznaczeniem na aptekę, murowany, założony na rzucie w kształcie litery L, częściowo podpiwniczony (sklepienia odcinkowe), parterowy z ażurowym gankiem od frontu, dach czterospadowy pokryty blachą.	A – 133 03.11.2005
9	Lubaczów, Kościuszki 78	Dom mieszkalny	1932-1934	Budynek murowany, założony na rzucie prostokąta, podpiwniczony od strony południowej- stropy płaskie, parterowy z dachem dwuspadowym	A – 209 13.06.2007

				krytym blacha, budynek posiada zachowaną pierwotną bryłę, układ wnętrza oraz częściowo dawne wyposażenie.	
10	Lubaczów, Rynek 26	Ratusz	1889	ratusz usytuowany jest w zachodniej pierzei rynku w zabudowie zwartej, założony na rzucie w kształcie litery L z wewnętrznym dziedzińcem zamkniętym, budynek murowany z cegły, otynkowany, jednopiętrowy z użytkowym poddaszem.	A – 568 12.05.1994
11	Lubaczów Mickiewicza	Cmentarz epidemiolog.	1916-1918	cmentarz epidemiologiczny usytuowany jest w północnej części miasta, naprzeciwko szpitala, założony został w czasie I wojny światowej dla chowania zmarłych na choroby zakaźne, usytuowana jest tam również mogiła zbiorowa żołnierzy polskich poległych we wrześniu 1939r.	A – 592 08.06.2011
12	Lubaczów Cicha	Cmentarz wojenny	1914-1915	cmentarz usytuowany jest we wschodniej części miasta - tzw. Żelichówce, podzielny na dwie części: - cmentarz wojenny z okresu I i II wojny światowej - cmentarz epidemiologiczny (zmarłych na cholere)	A – 591 21.06.2011
13	Lubaczów ul. Kościuszki teren cmentarza komunalnego	- Kaplica grobowa Wróblewskich - Kaplica grobowa nieznannej rodziny	1859	Kaplice grobowe usytuowane są w centralnej części cmentarza komunalnego, przy głównej alei. Kaplica rodziny Wróblewskich- murowana, założona na rzucie prostokąta, z krypta grobową pod spodem, jednokondygnacyjna, dach dwuspadowy pokryty blachą, wewnątrz jednoprzestrzenne, nakryte sklepieniem krzyżowym, w części prezbiterialnej wnęka ołtarzowa. Kaplica grobowa nieznannej rodziny – murowana, założona na rzucie prostokąta, dach dwuspadowy pokryty blachą, jednokondygnacyjna, wewnątrz jednoprzestrzenne, nakryte sklepieniem koszowym, na ścianie południowej pozostałości ołtarza.	A – 636 02.08.2011

5.2.3. Zabytki ruchome

Najcenniejsze zabytki ruchome, które posiadają wpis do rejestru zabytków ruchomych województwa podkarpackiego nr rej. B-270 znajdują się w kościele parafialnym p. w. św. Stanisława Biskupa Męczennika i konkatedrze p. w. błogosławionego Jakuba Strzemię i są to :

1. **Kościół parafialny p.w. św. Stanisława Biskupa Męczennika:**

- ołtarz główny z rzeźbami św. Piotra i Pawła
- ołtarz boczny z obrazem Matki Bożej Lubaczowskiej,
- ołtarz boczny z obrazem św. Anny Samotrzeciej,
- prospekt organowy,
- krucyfiks,

2. **Konkatedra p. w. błogosławionego Jakuba Strzemię:**

- grupa ukrzyżowania,
- antepedium,
- obraz „Ekstaza” Św. Marka Ewangelisty,
- obraz „Ofiarowanie w świątyni”,
- obraz Chrystus Milatyński,
- monstrancja neogotycka,
- monstrancja z Tarnopola,
- monstrancja Krzemienieckich,

- relikwiarz,
- relikwiarz św. Krzyża, św. Stanisława, św. Anny,
- kielich z główkami anielskimi,
- krucyfiks ołtarzowy,
- rzeźba na bramie „Św. Stanisław”,
- rzeźba na bramie „ Św. Piotr”,
- rzeźba na bramie „ Św. Paweł”
- rzeźba na bramie „ Błogostawiony Jakub Strzemię”,
- dzwon „ LUBAS”

5.2.4. Zabytki archeologiczne

Na terenie miasta Lubaczowa występują 63 stanowiska archeologiczne w tym: 9 stanowisk wpisanych jest do rejestru zabytków archeologicznych, pozostałe figurują w ewidencji wojewódzkiej.

Stanowiska wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa podkarpackiego

Lp.	Miejscowość i numer stanowiska	Nr AZP	Typ stanowiska i chronologia	Wpis do rejestru
1	Lubaczów - 4	100-87	punkt osadniczy z neolitu punkt osadniczy z wcz. średniowiecza	A - 730/615 z 27.11.1970
2	Lubaczów - 5	100-87	punkt osadniczy z neolitu	A - 731/616 z 27.11.1970
3	Lubaczów - 6	100-87	punkt osadniczy z późnego średniowiecza	A - 732/600 z 27.11.1970
4	Lubaczów - 7	100-87	Skarb. Monet, chron.nieokr. Ślad osadnictwa prahistorycznego	A-733/601 z 27.11.1970
5	Lubaczów - 8	100-87	Skarb monety z XVI wieku	A-734/602 z 27.11.1970
6	Lubaczów - 9	100-87	Punkt osadniczy, epoka brązu? /grób/	A-735/604 z 27.11.1970
7	Lubaczów - 10	100-87	Osada wczesnośredniowieczna	A-736/605 z 27.11.1970
8	Lubaczów - 11	100-87	Punkt osadniczy z wczesnego i późnego średniowiecza	A-737/606 z 27.11.1970
9	Lubaczów - 12	100-87	Punkt osadniczy z wczesnego średniowiecza /XII/	A-607/738 z 27.11.1970

Stanowiska wpisane do ewidencji zabytków archeologicznych województwa podkarpackiego

Lp.	Miejscowość i numer stanowiska	Nr AZP	Typ stanowiska i chronologia
1.	Lubaczów - 20 ³	100-87	- Ślad osadnictwa z epoki kamienia - Ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza - Punkt osadniczy, XVII-XVIII wiek
2.	Lubaczów - 21	100-87	Osada z wczesnego i późnego średniowiecza
3.	Lubaczów - 22	100-87	Punkt osadniczy z wczesnego średniowiecza
4.	Lubaczów - 3	100-87	- Ślad osadniczy z epoki kamienia - Punkt osadniczy z wczesnego średniowiecza

5	Lubaczów - 23	100-87	- Ślad osadnictwa prahistorycznego - Punkt osadniczy z wczesnego średniowiecza - Punkt osadniczy z okresu nowożytnego
6	Lubaczów - 24	100-87	Ślad osadnictwa z neolitu
7	Lubaczów - 25	100-87	Ślad osadnictwa prahistorycznego
8	Lubaczów - 26	100-87	Ślad osadnictwa z epoki kamienia
9	Lubaczów - 15	100-87	- Osada z IX-X wieku - Osada z XII-XIII wieku - Ślad osadnictwa prahistorycznego - Ślad osadnictwa nowożytnego
10	Lubaczów - 27	100-87	Ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza
11	Lubaczów - 28	100-87	- Ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza - Ślad osadnictwa nowożytnego
12	Lubaczów - 29	100-87	- Ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza - Ślad osadnictwa prahistorycznego
13	Lubaczów - 30	100-87	- Ślad osadnictwa z epoki kamienia
14	Lubaczów - 31	100-87	- Punkt osadnictwa z wczesnego średniowiecza
15	Lubaczów - 32	100-87	Punkt osadniczy z wczesnego średniowiecza
16	Lubaczów - 33	100-87	-Ślad osadnictwa z epoki kamienia
17	Lubaczów - 34	100-87	-Ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza - Ślad osadnictwa prahistorycznego
18	Lubaczów - 35	100-87	-Ślad osadnictwa z epoki kamienia
19	Lubaczów - 36	100-87	Punkt osadniczy z wczesnego średniowiecza
20	Lubaczów - 37	100-87	Punkt osadniczy z wczesnego średniowiecza
21	Lubaczów - 38	100-87	- Punkt osadniczy z IX-XI wieku - Ślady osadnictwa prahistorycznego
22	Lubaczów - 39	100-87	Osada wczesnośredniowieczna /IX-X wiek/
23	Lubaczów - 16	100-87	- Ślad osadnictwa z epoki kamienia - Ślad osadnictwa prahistorycznego
24	Lubaczów - 14	100-87	Osada wczesnośredniowieczna /X-XIII wiek/
25	Lubaczów - 40	100-87	Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego
26	Lubaczów - 41	100-87	Ślad osadnictwa z neolitu /lub wczesnej epoki brązu/
27	Lubaczów - 1	100-87	- Grodzisko wczesnośredniowiecznego - Zamek nowożytny
28	Lubaczów - 42	100-87	Osada wczesnośredniowieczna /XII-XIII wiek/
29	Lubaczów - 43	100-87	Osada wczesnośredniowieczna /XI-XIII wiek/
30	Lubaczów - 44	100-87	Osada wczesnośredniowieczna
31	Lubaczów - 45	100-87	Punkt osadniczy z XII-XIII wieku
32	Lubaczów - 2	100-87	Ślady osadnictwa k. przeworskiej
33	Lubaczów - 13	100-87	- Ślad osadnictwa z neolitu - Ślad osadnictwa prahistorycznego
34	Lubaczów - 66	100-87	
35	Lubaczów - 67	100-87	
36	Lubaczów - 18	101-87	Osada wczesnośredniowieczna /XII-XIII wiek/
37	Lubaczów - 19	101-87	- Ślad osadnictwa z neolitu - Osada wczesnośredniowieczna XII-XIII wiek

38	Lubaczów - 44	101-87	Osada wczesnośredniowieczna
39	Lubaczów - 43	101-87	Osada wczesnośredniowieczna /X-XIII wiek/
40	Lubaczów - 46	101-87	- Punkt osadniczy z neolitu - Ślad osadnictwa k. łuz. ?/okr. halszt. - Punkt osadniczy k. przeworsk?/OWR?/ - Osada wczesnośredniowieczna - Punkt osadniczy prahistoryczny
41	Lubaczów - 47	101-87	- Ślad osadnictwa z neolitu - Osada wczesnośredniowieczna - Punkt osadniczy prahistoryczny
42	Lubaczów - 48	101-87	- Punkt osadniczy k. łużyckiej /ep. brązu i okres halszt./ - Punkt osadniczy prahistoryczny
43	Lubaczów - 49	101-87	Punkt osadniczy prahistoryczny
44	Lubaczów - 52	101-87	Osada wczesnośredniowieczna
45	Lubaczów - 53	101-87	- Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego - Punkt osadniczy prahistoryczny
46	Lubaczów - 54	101-87	- Ślad osadnictwa z epoki kamienia - Punkt osadniczy z wczesnego średniowiecza XII-XIII wiek - Punkt osadniczy prahistoryczny
47	Lubaczów - 55	101-87	- Ślad osadnictwa z wczesnej epoki brązu - Punkt osadniczy z wczesnego średniowiecza /p.faza/
48	Lubaczów - 56	101-87	Osada wczesnośredniowieczna
49	Lubaczów - 57	101-87	Ślad osadnictwa z epoki kamienia
50	Lubaczów - 58	101-87	Osada wczesnośredniowieczna
51	Lubaczów - 61	101-87	- Ślad osadnictwa z epoki kamienia - Punkt osadniczy z wczesnego średniowiecza
52	Lubaczów - 62	101-87	- Ślad osadnictwa prahistorycznego
53	Lubaczów - 59	101-87	- Ślad osadnictwa neolitycznego - Ślad osadnictwa prahistorycznego
54	Lubaczów - 60	101-87	- Ślad osadnictwa z epoki kamienia - Punkt osadniczy prahistoryczny

W 2005 roku rozpoczęły się pierwsze prace wykopaliskowe w Lubaczowie. Miały być one zwykłą formalnością poprzedzającą budowę uliczki z przełomu wieków XIX/XX (obok wzgórza zamkowego), którą moglibyśmy już zwiedzać. Na początku prac wykopaliskowych archeolodzy natknęli się na dom plenipotenty – spodziewając się wcześniej pozostałości dawnego budynku. Jego powierzchnia to 400m². Archeolodzy kopali coraz głębiej odkrywając warstwy z kolejnych epok. Zaskoczyła ich jednak głębokość wykopalisk (ok. 3m.), a to co odkryli przerastało wszelkie oczekiwania.

- Szklane bransoletki (62 sztuki z przestrzeni 3x3 m.) jedno z największych zgrupowań w Polsce. Lubaczów można pod tym względem stawiać na równi z Przemyślem i Chełmem. W Przemyślu jednak, bransoletki te (ok. 100 sztuk) zebrane zostały z całego miasta co świadczy o tym, że w Lubaczowie będzie ich znacznie więcej.
- Enkolpion typu kijowskiego – relikwiarz noszony na piersi. Tego typu przedmioty nosiły

raczej osoby zamożne, dostojnicy kościoł. Enkolpion z Lubaczowa ukryty jest jeszcze pod grubą warstwą korozji, ale dzięki zdjęciu rentgenowskiemu możemy już coś o nim powiedzieć. Jest stosunkowo niewielki, zachowany w całości. Jego ramiona mają zakończenia w formie medalionów. Zwykle są w nich umieszczone postaci świętych lub archaniołów. Nie wiemy co przedstawia centralna ikonografia, ale zwykle jest to Ukrzyżowany Chrystus lub Matka Boska. Zdarzają się też pierwsi święci Kościoła Wschodniego - Borys i Gleba. Po konserwacji się dowiemy. Może się także okazać, że enkolpion zawiera jeszcze relikwię w środku. Zabytek ten można datować na XII-XIII wiek.

- Za najciekawsze i niespotykane znalezisko uznać trzeba bardzo dobrze zachowane drewniane (głównie dębowe) pozostałości dawnego grodu (drewniano -ziemnego). Są one w takim stanie, że zachowała się na nich nawet kora. Wszystko to dzięki wilgotnemu środowisku, w którym przetrwały 1000 lat. Poziom wody w wykopach, w otoczeniu belek, zmierzony jesienią 2008 roku był praktycznie taki sam jak w rzece. Na daną chwilę wiemy, że gród ten został wybudowany jeszcze przed powstaniem państwa Polskiego i był większy od późniejszego również drewnianego.

5.2.5 Dziedzictwo niematerialne

W zakres przestrzeni kulturowej Lubaczowa wchodzi niewątpliwie miejsca pamięci narodowej licznie reprezentowane na terenie miasta. Należą do nich:

Lp.	Nazwa obiektu	Miejsce – adres	Rok powstania
1	Tablica upamiętniająca 10 Rocznice Zwycięskiego Zakończenia Stuletnich Walk o wolność i niepodległość Polski	Lubaczów ul. Kościuszki Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej	październik 1930r.
2	Tablica poświęcona pamięci Żołnierzy 6-go Pułku Strzelców Konnych Hetmana Wielkiego Koronnego Stanisława Żółkiewskiego	Lubaczów ul. Kościuszki Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej	październik 1930r.
3	Pomnik Niepodległości, Bohaterów i Ofiar II Wojny Światowej	Lubaczów ul. Kościuszki / Sienkiewicza	listopad 1961 odnowiony w 2008r.
4	Pomnik – Miejsce Straceń Mieszkańców Miasta I Powiatu Lubaczowskiego Pomordowanych przez Hitlerowców w Okresie Okupacji	Lubaczów ul. Mickiewicza 24 - plac Sądu Rejonowego	Maj 1967
5	Tablica pamięci patrona szkoły gen. Józefa Kustronia i Żołnierzom 21 DPG	Lubaczów ul. Kościuszki 161 - Zespół Szkół	październik 1967
6	Tablica pamięci patrona szkoły Tadeusza Kościuszki	Lubaczów ul. Kościuszki 24 – Liceum Ogólnokształcące	październik 1967
7	Pomnik poświęcony pamięci Poległych w Walkach z Bandami UPA w Latach 1945 – 1947 na terenie powiatu lubaczowskiego	Lubaczów ul. Kościuszki - Cmentarz Komunalny	1972
8	Pomnik poświęcony pamięci Poległym Funkcjonariuszom MO-SB-ORMO	Lubaczów ul. Słowackiego 14 – Komenda Powiatowa Policji	październik 1974r.
9	Tablica poświęcana pamięci ks. Jerzemu Popiełuszcze	Lubaczów ul. Kościuszki Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej	październik 1986r.

10	Tablica poświęcona pamięci Żołnierzy WP·SZP·ZWZ·AK obwodu Lubaczowskiego	Lubaczów ul. Kościuszki Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej	sierpień 1989r.
11	Tablica poświęcona pamięci Gen. Stanisława Dąbka	Lubaczów ul. Rynek 2 - Biblioteka Pedagogiczna	wrzesień 1989r.
12	Tablica poświęcona pamięci Sybiraków	Lubaczów ul. Kościuszki Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej	wrzesień 1993r.
13	Głaz upamiętniający wizytę Ojca Świętego Jana Pawła II w Lubaczowie w dniach 2-3 czerwca 1991r.	Lubaczów ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego – stadion miejski	czerwiec 1994r.
14	Pomnik poświęcony pamięci Żołnierzom Niepodległości	Lubaczów ul. Kościuszki – plac kościelny przed Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej	1994r.
15	Tablica poświęcona pamięci Żołnierzy „SEMPER FIDELIS”	Lubaczów ul. Kościuszki Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej	29 listopad 1995r.
16	Tablica poświęcona pamięci Harcerzy	Lubaczów ul. Kościuszki Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej	1999r.
17	Tablica poświęcona pamięci Ofiarom Zbrodni Katyńskiej	Lubaczów ul. Kościuszki Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej	2000r.
18	Tablica pamięci patrona szkoły Przemysława Inglota	Lubaczów ul. Konopnickiej 5a - Publiczne Gimnazjum Nr 1	1 czerwca 2000r.
19	Tablica poświęcona pamięci Pomordowanych Członków Związku Walki Zbrojnej przez NKWD	Lubaczów ul. Kościuszki Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej	17 wrzesień 2001r.
20	Pomnik poświęcony pamięci Powstańca Bogdana Jastrzębiec Mońkowskiego	Lubaczów ul. Kościuszki – Cmentarz	3 maja 2003r.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Na terenie miasta Lubaczowa czternaście obiektów wpisanych jest do wojewódzkiego rejestru zabytków. Największą grupę stanowią cmentarze, pozostałe to obiekty użyteczności publicznej takie jak: ratusz, kaplice grobowe, rogatka, zespół obiektów kolejowych, zespół cerkiewny, spichlerz wraz z wzgórzem zamkowym oraz prywatne budynki mieszkalne.

5.4. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków

5.4.1 Zabytki nieruchome

Zgodnie z art. 22 ust.4 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr 162, poz.1568 z późn. zm.) prowadzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości spoczywa na burmistrzu.

Gminna ewidencja zabytków prowadzona jest w formie elektronicznej w programie EZDOS w.1.7.4 (karty adresowe zabytku nieruchomego). Gminna ewidencja nie jest dokumentem zamkniętym; winna być uzupełniana, aktualizowana i weryfikowana.

Ewidencją zostały objęte obiekty i zespoły o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturalnych i krajobrazowych.

Za kryteria decydujące o wpisie obiektu do ewidencji przyjęto:

- czas powstania,
- stopień zachowania walorów zabytkowych,

- funkcja obiektu i wpływ jego formy na ogólny charakter zabudowy miejscowości,
- wartość historyczna i artystyczna.

Z terenu miasta Lubaczowa gminną ewidencją zabytków objęto **369 obiektów** , które przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Miejscowość ulica i nr obiektu	Obiekt / obecna funkcja	Nr karty	Wpis do rejestr zabytków
1	Lubaczów ul. Mickiewicza 26	Budynek apteki / dom mieszkalny	1	A – 133 3.11.2005
2	Lubaczów ul. Handlowa 1	Rogatka	9	A – 8 16.08.1999
3	Lubaczów ul. Kościuszki 75	Budynek handlowy – Lipka / sklep	10	A – 768 21.06.1994
4	Lubaczów ul. Kolejowa	Zespół obiektów kolejowych: - budynek stacyjny - wieża ciśnień	17	A – 359 9.11.1990
5	Lubaczów ul. Kościuszki	Cmentarz komunalny	19	A – 555 5.02.1987
6	Lubaczów ul. Sobieskiego	Spichlerz / Muzeum Kresów	20	A – 708 16.01.1984
7	Lubaczów ul. Sobieskiego	Wzgórze zamkowe	21	A – 812 3.10.1995
8	Lubaczów ul. Grunwaldzka	Zespół cerkiewny: cerkiew - dzwonnica	22	A – 556 20.12.1988
9	Lubaczów ul. Kościuszki	Cmentarz żydowski	23	A – 567 17.01.1990
10	Lubaczów ul. Budowlanych 2	Dom mieszkalny	24	
11	Lubaczów ul. Budowlanych 7	Dom mieszkalny	25	
12	Lubaczów ul. Budowlanych 18	Dom mieszkalny	26	
13	Lubaczów ul. Budowlanych 25	Dom mieszkalny	27	
14	Lubaczów ul. Szopena 1	Dom mieszkalny	30	
15	Lubaczów ul. Szopena 3	Dom mieszkalny	31	
16	Lubaczów ul. Szopena 7	Dom mieszkalny	32	
17	Lubaczów ul. Szopena 12	Dom mieszkalny	34	
18	Lubaczów ul. Szopena 14	Dom mieszkalny	35	
19	Lubaczów ul. Szopena 15	Dom mieszkalny	36	
20	Lubaczów ul. Szopena 17	Dom mieszkalny	37	
21	Lubaczów ul. Szopena 21	Dom mieszkalny	38	
22	Lubaczów ul. Szopena 26	Dom mieszkalny	39	
23	Lubaczów ul. Płk. Dąbka 12	Dom mieszkalny	40	
24	Lubaczów ul. Płk. Dąbka 20	Dom mieszkalny	41	
25	Lubaczów ul. Płk. Dąbka 20	Budynek gospodarczy - obora	43	
26	Lubaczów ul. Kochanowskiego 2	Dom mieszkalny	44	
27	Lubaczów ul. Kochanowskiego 17	Dom mieszkalny	45	
28	Lubaczów ul. Kochanowskiego 20	Dom mieszkalny	46	
29	Lubaczów ul. Kochanowskiego 22	Dom mieszkalny	47	

30	Lubaczów ul. Kochanowskiego 24	Dom mieszkalny	48	
31	Lubaczów ul. Kochanowskiego 28	Dom mieszkalny	49	
32	Lubaczów ul. Kochanowskiego 29	Dom mieszkalny	50	
33	Lubaczów ul. Kochanowskiego 33	Dom mieszkalny	51	
34	Lubaczów ul. Kochanowskiego 35	Dom mieszkalny	52	
35	Lubaczów ul. Kochanowskiego 37	Dom mieszkalny	53	
36	Lubaczów ul. Kopernika 2	Dom mieszkalny	54	
37	Lubaczów ul. Kopernika 32	Dom mieszkalny	55	
38	Lubaczów ul. Kopernika 36	Dom mieszkalny	56	
39	Lubaczów ul. Kopernika 40	Dom mieszkalny	57	
40	Lubaczów ul. Kopernika 46	Dom mieszkalny	58	
41	Lubaczów ul. Kopernika 50	Dom mieszkalny	59	
42	Lubaczów ul. Kościuszki 28	Dom mieszkalny	60	
43	Lubaczów ul. Kościuszki 30	Dom mieszkalny	61	
44	Lubaczów ul. Kościuszki 34	Dom mieszkalny	62	
45	Lubaczów ul. Kościuszki 43	Dom mieszkalny -LADÓW / budynek handlowy	63	
46	Lubaczów ul. Kościuszki 50	Dom mieszkalny	64	
47	Lubaczów ul. Kościuszki 58	Dom mieszkalny	66	
48	Lubaczów ul. Kościuszki 61	Dom mieszkalny	67	
49	Lubaczów ul. Kościuszki 65	Dom mieszkalny	68	
50	Lubaczów ul. Kościuszki 68	Dom mieszkalny	69	
51	Lubaczów ul. Kościuszki 69	Dom mieszkalny	70	
52	Lubaczów ul. Kościuszki 74	Dom mieszkalny	71	
53	Lubaczów ul. Kościuszki 78	Dom mieszkalny	72	
54	Lubaczów ul. Kościuszki 86	Dom mieszkalny	73	
55	Lubaczów ul. Kościuszki 90	Dom mieszkalny	74	
56	Lubaczów ul. Kościuszki 92	Dom mieszkalny	75	
57	Lubaczów ul. Kościuszki 94	Dom mieszkalny	76	
58	Lubaczów ul. Kościuszki 95	Dom mieszkalny	78	
59	Lubaczów ul. Kościuszki 96	Dom mieszkalny	79	
60	Lubaczów ul. Kościuszki 100	Dom mieszkalny	80	
61	Lubaczów ul. Kościuszki 101	Dom mieszkalny	81	
62	Lubaczów ul. Kościuszki 102	Dom mieszkalny	82	
63	Lubaczów ul. Kościuszki 103	Dom mieszkalny	83	
64	Lubaczów ul. Kościuszki 104	Dom mieszkalny	84	
65	Lubaczów ul. Kościuszki 105	Dom mieszkalny	85	
66	Lubaczów ul. Kościuszki 127	Dom mieszkalny	86	
67	Lubaczów ul. Kościuszki 160	Dom mieszkalny	87	
68	Lubaczów ul. Kościuszki 163	Dom mieszkalny	88	
69	Lubaczów ul. Kościuszki 174	Dom mieszkalny	89	
70	Lubaczów ul. Kościuszki 181	Dom mieszkalny	90	
71	Lubaczów ul. Kościuszki 209	Dom mieszkalny	91	
72	Lubaczów ul. Kościuszki 245	Dom mieszkalny	92	

73	Lubaczów ul. Kraszewskiego 1	Dom mieszkalny	93	
74	Lubaczów ul. Krasieńskiego 1	Dom mieszkalny	94	
75	Lubaczów ul. 3 Maja 5	Dom mieszkalny	95	
76	Lubaczów ul. 3 Maja 11	Dom mieszkalny	97	
77	Lubaczów ul. 3 Maja 13	Dom mieszkalny	99	
78	Lubaczów ul. 3 Maja 15	Dom mieszkalny	100	
79	Lubaczów ul. 3 Maja 25	Dom mieszkalny	103	
80	Lubaczów ul. 3 Maja 26	Dom mieszkalny	104	
81	Lubaczów ul. 3 Maja 35	Dom mieszkalny	105	
82	Lubaczów ul. 3 Maja 36	Dom mieszkalny	106	
83	Lubaczów ul. 3 Maja 38	Dom mieszkalny	107	
84	Lubaczów ul. 3 Maja 41	Dom mieszkalny	108	
85	Lubaczów ul. 3 Maja 42	Dom mieszkalny	109	
86	Lubaczów ul. 3 Maja 45	Dom mieszkalny	110	
87	Lubaczów ul. Piłsudskiego 4	Dom mieszkalny	113	
88	Lubaczów ul. Piłsudskiego 5	Budynek MO/ budynek usługowo - handlowy	115	
89	Lubaczów ul. Piłsudskiego 7	Dom mieszkalny	116	
90	Lubaczów ul. Piłsudskiego 23	Dom mieszkalny	118	
91	Lubaczów ul. Mickiewicza 4	Sklep	119	
92	Lubaczów ul. Mickiewicza 10	Sklep	120	
93	Lubaczów ul. Mickiewicza 12	Sklep	121	
94	Lubaczów ul. Mickiewicza 16	Sklep	122	
95	Lubaczów ul. Mickiewicza 19	Dom mieszkalny	124	
96	Lubaczów ul. Mickiewicza 20	Sklep	125	
97	Lubaczów ul. Mickiewicza 22	Sklep	126	
98	Lubaczów ul. Mickiewicza 23	Dom mieszkalny	127	
99	Lubaczów ul. Mickiewicza 27	Dom mieszkalny	128	
100	Lubaczów ul. Mickiewicza 39	Dom mieszkalny	129	
101	Lubaczów ul. Mickiewicza 44	Dom mieszkalny	130	
102	Lubaczów ul. Mickiewicza 46	Dom mieszkalny	131	
103	Lubaczów ul. Mickiewicza 56	Dom mieszkalny	132	
104	Lubaczów ul. Mickiewicza 62	Dom mieszkalny	133	
105	Lubaczów ul. Mickiewicza 64	Dom mieszkalny	134	
106	Lubaczów ul. Mickiewicza 65	Dom mieszkalny	135	
107	Lubaczów ul. Mickiewicza 66	Dom mieszkalny	136	
108	Lubaczów ul. Mickiewicza 67	Dom mieszkalny	137	
109	Lubaczów ul. Mickiewicza 69	Dom mieszkalny	138	
110	Lubaczów ul. Mickiewicza 71	Dom mieszkalny	139	
111	Lubaczów ul. Mickiewicza 74	Dom mieszkalny	140	
112	Lubaczów ul. Mickiewicza 78	Dom mieszkalny	141	
113	Lubaczów ul. Mickiewicza 81	Dom mieszkalny	142	
114	Lubaczów ul. Mickiewicza 83	Dom mieszkalny	143	
115	Lubaczów ul. Mickiewicza 85	Kuria	144	

116	Lubaczów ul. Mickiewicza 92	Dom mieszkalny	145	
117	Lubaczów ul. Mickiewicza 96	Dom mieszkalny	146	
118	Lubaczów ul. Mickiewicza 98	Dom mieszkalny	147	
119	Lubaczów ul. Mickiewicza 100	Dom mieszkalny	148	
120	Lubaczów ul. Mickiewicza 110	Dom mieszkalny	149	
121	Lubaczów ul. Mickiewicza 114	Dom mieszkalny	150	
122	Lubaczów ul. Mickiewicza 115	Dom mieszkalny	151	
123	Lubaczów ul. Mickiewicza 117	Dom mieszkalny	152	
124	Lubaczów ul. Mickiewicza 121	Dom mieszkalny	153	
125	Lubaczów ul. Mickiewicza 122	Dom mieszkalny	154	
126	Lubaczów ul. Mickiewicza 123	Dom mieszkalny	155	
127	Lubaczów ul. Mickiewicza 124	Dom mieszkalny	156	
128	Lubaczów ul. Mickiewicza 126	Dom mieszkalny	157	
129	Lubaczów ul. Mickiewicza 129	Dom mieszkalny	159	
130	Lubaczów ul. Mickiewicza 133	Dom mieszkalny	160	
131	Lubaczów ul. Mickiewicza 135	Dom mieszkalny	161	
132	Lubaczów ul. Mickiewicza 139	Dom mieszkalny	162	
133	Lubaczów ul. Mickiewicza 140	Dom mieszkalny	163	
134	Lubaczów ul. Mickiewicza 143	Dom mieszkalny	164	
135	Lubaczów ul. Mickiewicza 149	Dom mieszkalny	165	
136	Lubaczów ul. Mickiewicza 151	Dom mieszkalny	166	
137	Lubaczów ul. Mickiewicza 153	Dom mieszkalny	167	
138	Lubaczów ul. Mickiewicza 155	Dom mieszkalny	168	
139	Lubaczów ul. Mickiewicza 158	Dom mieszkalny	169	
140	Lubaczów ul. Mickiewicza 160	Dom mieszkalny	170	
141	Lubaczów ul. Mickiewicza 161	Dom mieszkalny	171	
142	Lubaczów ul. Mickiewicza 163	Dom mieszkalny	172	
143	Lubaczów ul. Mickiewicza 164	Dom mieszkalny	173	
144	Lubaczów ul. Mickiewicza 165	Dom mieszkalny	174	
145	Lubaczów ul. Mickiewicza 169	Dom mieszkalny	175	
146	Lubaczów ul. Mickiewicza 171	Dom mieszkalny	176	
147	Lubaczów ul. Mickiewicza 183	Dom mieszkalny	177	
148	Lubaczów ul. Mickiewicza 185	Dom mieszkalny	178	
149	Lubaczów ul. Mickiewicza 197	Dom mieszkalny	179	
150	Lubaczów ul. Mickiewicza 207	Dom mieszkalny	180	
151	Lubaczów ul. Mickiewicza 215	Dom mieszkalny	181	
152	Lubaczów ul. Mickiewicza 221	Dom mieszkalny	182	
153	Lubaczów ul. Mickiewicza 223	Dom mieszkalny	183	
154	Lubaczów ul. Mały Łązek 1	Dom mieszkalny	184	
155	Lubaczów ul. Mały Łązek 2	Dom mieszkalny	185	
156	Lubaczów ul. Orzeszkowej 4	Dom mieszkalny	186	
157	Lubaczów ul. Orzeszkowej 6	Dom mieszkalny	187	
158	Lubaczów ul. Orzeszkowej 12	Dom mieszkalny	188	
159	Lubaczów ul. Orzeszkowej 14	Dom mieszkalny	189	

160	Lubaczów ul. Orzeszkowej 16	Dom mieszkalny	190	
161	Lubaczów ul. Partyzantów 2	Dom mieszkalny	191	
162	Lubaczów ul. Partyzantów 3	Dom mieszkalny	192	
163	Lubaczów ul. Partyzantów 4	Dom mieszkalny	193	
164	Lubaczów ul. Partyzantów 6	Dom mieszkalny	194	
165	Lubaczów ul. Partyzantów 8	Dom mieszkalny	195	
166	Lubaczów ul. Partyzantów 12	Dom mieszkalny	196	
167	Lubaczów ul. Partyzantów 14	Dom mieszkalny	197	
168	Lubaczów ul. Partyzantów 16	Dom mieszkalny	198	
169	Lubaczów ul. Piaski 10	Dom mieszkalny	200	
170	Lubaczów ul. Piaski 12	Dom mieszkalny	201	
171	Lubaczów ul. Piaski 15	Dom mieszkalny	202	
172	Lubaczów ul. Piaski 35	Dom mieszkalny	203	
173	Lubaczów ul. Piaski 43	Dom mieszkalny	204	
174	Lubaczów ul. Piaski 45	Dom mieszkalny	205	
175	Lubaczów ul. Polna 2	Dom mieszkalny	206	
176	Lubaczów ul. Polna 11	Dom mieszkalny	207	
177	Lubaczów ul. Rejtana 4	Dom mieszkalny	208	
178	Lubaczów ul. Rejtana 5	Dom mieszkalny	209	
179	Lubaczów ul. Rejtana 11	Dom mieszkalny	210	
180	Lubaczów ul. Rejtana 17	Dom mieszkalny	211	
181	Lubaczów ul. Rejtana 19	Dom mieszkalny	212	
182	Lubaczów ul. Rejtana 21	Dom mieszkalny	213	
183	Lubaczów ul. Rejtana 27	Dom mieszkalny	214	
184	Lubaczów ul. Rejtana 31	Dom mieszkalny	215	
185	Lubaczów ul. Rynek 2	sklep	217	
186	Lubaczów ul. Rynek 3-4	sklep	218	
187	Lubaczów ul. Rynek 5-6	sklep	220	
188	Lubaczów ul. Rynek 7	sklep	222	
189	Lubaczów ul. Rynek 8	sklep	223	
190	Lubaczów ul. Rynek 9	sklep	224	
200	Lubaczów ul. Rynek 10	sklep	225	
201	Lubaczów ul. Rynek 11	sklep	226	
202	Lubaczów ul. Rynek 12	sklep	227	
203	Lubaczów ul. Rynek 13	sklep	228	
204	Lubaczów ul. Rynek 14	sklep	229	
205	Lubaczów ul. Rynek 15-16	sklep	230	
206	Lubaczów ul. Rynek 17	sklep	232	
207	Lubaczów ul. Rynek 18 – 20	sklep	233	
208	Lubaczów ul. Rynek 21	sklep	236	
209	Lubaczów ul. Rynek 22	sklep	237	
210	Lubaczów ul. Rynek 23-24	sklep	238	
211	Lubaczów ul. Rynek 27	sklep	239	
212	Lubaczów ul. Rynek 30	sklep	241	

213	Lubaczów ul. Rynek 31	sklep	242	
214	Lubaczów ul. Sienkiewicza 9	Dom mieszkalny	243	
215	Lubaczów ul. Sienkiewicza 11	Dom mieszkalny	244	
216	Lubaczów ul. Słoneczna 1	Dom mieszkalny	245	
217	Lubaczów ul. Słoneczna 5	Dom mieszkalny	246	
218	Lubaczów ul. Słoneczna 15	Dom mieszkalny	247	
219	Lubaczów ul. Słoneczna 31	Dom mieszkalny	248	
220	Lubaczów ul. Słowackiego 1	Dom mieszkalny	249	
221	Lubaczów ul. Słowackiego 8	Zespół budynków (dom mieszkalny + stajnia)	250	
222	Lubaczów ul. Słowackiego 12	Dom mieszkalny	252	
223	Lubaczów ul. Sobieskiego 29	Dom mieszkalny	254	
224	Lubaczów ul. Sobieskiego 30	Dom mieszkalny	255	
225	Lubaczów ul. Sobieskiego 33	Dom mieszkalny	256	
226	Lubaczów ul. Sobieskiego 47	Dom mieszkalny	257	
227	Lubaczów ul. Sobieskiego 51	Dom mieszkalny	258	
228	Lubaczów ul. Sobieskiego 56	Dom mieszkalny	259	
229	Lubaczów ul. Szpitalna 1	Dom mieszkalny	261	
230	Lubaczów ul. Unii Lubelskiej 11	Dom mieszkalny	262	
231	Lubaczów ul. Unii Lubelskiej 27	Dom mieszkalny	264	
232	Lubaczów ul. Unii Lubelskiej 31	Dom mieszkalny	265	
233	Lubaczów ul. Unii Lubelskiej 35	Dom mieszkalny	266	
234	Lubaczów ul. Wodna 8	Dom mieszkalny	267	
235	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 1	Dom mieszkalny	268	
236	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 3	Dom mieszkalny	269	
237	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 8	Dom mieszkalny	270	
238	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 9	Dom mieszkalny	271	
239	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 10	Dom mieszkalny	272	
240	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 12	Dom mieszkalny	274	
241	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 13	Dom mieszkalny	275	
242	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 14	Dom mieszkalny	276	
243	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 18	Dom mieszkalny	277	
244	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 21	Dom mieszkalny	278	
245	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 27	Dom mieszkalny	279	
246	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 28	Dom mieszkalny	280	
247	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 29	Dom mieszkalny	281	
248	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 30	Dom mieszkalny	282	
249	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 34	Dom mieszkalny	284	
250	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 36	Dom mieszkalny	285	
251	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 38	Dom mieszkalny	286	
252	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 43	Dom mieszkalny	288	
253	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 45	Dom mieszkalny	289	
254	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 55	Dom mieszkalny	291	
255	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 56	Dom mieszkalny	292	

256	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 58	Dom mieszkalny	293	
257	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 59	Dom mieszkalny	294	
258	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 60	Dom mieszkalny	295	
259	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 61	Dom mieszkalny	296	
260	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 62	Dom mieszkalny	297	
261	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 64	Dom mieszkalny	298	
262	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 67	Dom mieszkalny	299	
263	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 74	Dom mieszkalny	300	
264	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 75	Dom mieszkalny	301	
265	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 76	Dom mieszkalny	302	
266	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 78	Dom mieszkalny	303	
267	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 81	Dom mieszkalny	304	
268	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 84	Dom mieszkalny	305	
269	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 86	Dom mieszkalny	306	
270	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 91	Dom mieszkalny	307	
271	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 97	Dom mieszkalny	308	
272	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 105	Dom mieszkalny	309	
273	Lubaczów ul. Kościuszki	Kaplice grobowe : rodziny Wróblewskich i nieznaney rodziny	310	A – 636 2.08.2011
274	Lubaczów ul. Słoneczna 8	Kapliczna Matki Boskiej	312	
275	Lubaczów ul. Sobieskiego 4	Kapliczka Św. Jana Nepomucena	313	
276	Lubaczów ul. Mickiewicza 24	Sąd Rejonowy	314	
277	Lubaczów ul. Rynek 25	Szkoła Podstawowa nr1 / biblioteka Pedagogiczna	315	
278	Lubaczów ul. Mickiewicza 32	Liceum Ogólnokształcące/ dom mieszkalny	316	
279	Lubaczów ul. Mickiewicza 168	Szpital Powiatowy	317	
280	Lubaczów ul. Kościuszki	Kościół p.w. św. Stanisława	318	
281	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 4	Plebania gr.-kat. / siedziba MOPS	320	
282	Lubaczów ul. Mickiewicza 30	Dom mieszkalny	321	
283	Lubaczów ul. Mickiewicza 63	Dom mieszkalny	322	
284	Lubaczów ul. Mickiewicza 76	Dom mieszkalny	323	
285	Lubaczów ul. Mickiewicza 79	Dom mieszkalny	324	
286	Lubaczów ul. Mickiewicza 90	Dom mieszkalny	325	
287	Lubaczów ul. Mickiewicza 95	Dom mieszkalny	326	
288	Lubaczów ul. Mickiewicza 102	Dom mieszkalny	327	
289	Lubaczów ul. Mickiewicza 108	Dom mieszkalny	328	
290	Lubaczów ul. Mickiewicza 193	Dom mieszkalny	330	
291	Lubaczów ul. Mickiewicza 195	Dom mieszkalny	331	
292	Lubaczów ul. Mickiewicza 239	Dom mieszkalny	332	
293	Lubaczów ul. Mickiewicza 243	Dom mieszkalny	333	
294	Lubaczów ul. Piaski 4	Dom mieszkalny	334	
295	Lubaczów ul. Piaski 49	Dom mieszkalny	335	
296	Lubaczów ul. Polna 5	Dom mieszkalny	336	
297	Lubaczów ul. Polna 9	Dom mieszkalny	337	

298	Lubaczów ul. Słoneczna 7	Dom mieszkalny	339	
299	Lubaczów ul. Słoneczna 9	Dom mieszkalny	340	
300	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 15	Dom mieszkalny	341	
301	Lubaczów ul. Partyzantów	Młyn	343	
302	Lubaczów ul. Płk. Dąbka 43	Obora	344	
303	Lubaczów ul. Płk. Dąbka 8	Stodoła	345	
304	Lubaczów ul. Rynek 26	Ratusz / siedziba władz miejskich	347	A – 568 12.05.1994
305	Lubaczów ul. Szopena 27	Dom mieszkalny	351	
306	Lubaczów ul. Szopena 29	Dom mieszkalny	352	
307	Lubaczów ul. Płk Dąbka	Krzyż kamienny	354	
308	Lubaczów ul. Grunwaldzka (plac cerkwi)	Krzyż kamienny	355	
309	Lubaczów ul. Mickiewicza	Krzyż kamienny	356	
310	Lubaczów ul. Piaski	Kapliczka drewniana	359	
311	Lubaczów ul. Mickiewicza 168	Figurka Matki Bożej	360	
312	Lubaczów ul. Sobieskiego	Kapliczka murowana	361	
313	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 32	Dom mieszkalny	362	
314	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 46	Dom mieszkalny	365	
315	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 57	Dom mieszkalny	367	
316	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 71	Dom mieszkalny	368	
317	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 80	Dom mieszkalny	369	
318	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 93	Dom mieszkalny	370	
319	Lubaczów ul. Wyszyńskiego 95	Dom mieszkalny	371	
320	Lubaczów ul. Kościuszki 6	Dom mieszkalny	372	
321	Lubaczów ul. Kościuszki 8	Dom mieszkalny	373	
322	Lubaczów ul. Kościuszki 10	Dom mieszkalny	374	
323	Lubaczów ul. Kościuszki 11	Dom mieszkalny	375	
324	Lubaczów ul. Kościuszki 14	Dom mieszkalny	376	
325	Lubaczów ul. Kościuszki 16	Dom mieszkalny	377	
326	Lubaczów ul. Kościuszki 21	Dom mieszkalny	378	
327	Lubaczów ul. Kościuszki 23	Dom mieszkalny	379	
328	Lubaczów ul. Kościuszki 25	Dom mieszkalny	380	
329	Lubaczów ul. Kościuszki 33	Dom mieszkalny	381	
330	Lubaczów ul. Kościuszki 45	Dom mieszkalny	382	
331	Lubaczów ul. Kościuszki 67	Dom mieszkalny	383	
332	Lubaczów ul. Kościuszki 97	Dom mieszkalny	384	
333	Lubaczów ul. Kopernika 20	Dom mieszkalny	385	
334	Lubaczów ul. Kopernika 28	Dom mieszkalny	386	
335	Lubaczów ul. Kościuszki 106	Dom mieszkalny	387	
336	Lubaczów ul. Kościuszki 136	Dom mieszkalny	388	
337	Lubaczów ul. Kościuszki 197	Dom mieszkalny	389	
338	Lubaczów ul. Piłsudskiego 2	Dom mieszkalny	390	
339	Lubaczów ul. Konery 2	Dom mieszkalny	391	

340	Lubaczów ul. Krasińskiego 3	Dom mieszkalny	393	
341	Lubaczów ul. Krasińskiego 2	Dom mieszkalny	394	
342	Lubaczów ul. Piłsudskiego 12	Dom mieszkalny	395	
343	Lubaczów ul. Orzeszkowej 24	Dom mieszkalny	397	
344	Lubaczów ul. Orzeszkowej 8	Dom mieszkalny	398	
345	Lubaczów ul. Sienkiewicza 12	Dom mieszkalny	399	
346	Lubaczów ul. Sienkiewicza 14	Dom mieszkalny	400	
347	Lubaczów ul. Sobieskiego 32	Dom mieszkalny	402	
348	Lubaczów ul. Sobieskiego 43	Dom mieszkalny	403	
349	Lubaczów ul. Unii Lubelskiej 21	Dom mieszkalny	404	
350	Lubaczów ul. Kurierów AK 3	Dom mieszkalny	405	
351	Lubaczów ul. Piaski 20	Dom mieszkalny	406	
352	Lubaczów ul. Wyszyńskiego	Krzyż metalowy na kamiennym cokole	409	
353	Lubaczów ul. Płk. Dąbka	Krzyż żeliwny na kamiennym cokole	410	
354	Lubaczów ul. Polna	Krzyż metalowy na kamiennym cokole	411	
355	Lubaczów ul. Mickiewicza	krzyż kamienny	412	
356	Lubaczów ul. Kościuszki	krzyż drewniany	413	
357	Lubaczów ul. Mickiewicza 168	krzyż kamienny	414	
358	Lubaczów ul. Budowlanych	krzyż kamienny	415	
359	Lubaczów ul. Kościuszki	Krzyż z płaskorzeźbą Matki Bożej	416	
360	Lubaczów ul. Mazury	Krzyż kamienny – cmentarny	417	
361	Lubaczów ul. Mickiewicza	Figurka Matki Bożej	418	
362	Lubaczów ul. Kościuszki 78	Dom mieszkalny	421	A – 209 13.06.2007
363	Lubaczów ul. Kościuszki	Wyposażenie kościoła p. w. św. Stanisława Biskupa Męczennika i konkatedry p.w. błogosławionego Jakuba Strzemię	422	B – 270
364	Lubaczów ul. Płk. Dąbka	krzyż kamienny	426	
365	Lubaczów ul. Sobieskiego 4	Kapliczka	427	
366	Lubaczów ul. Płk. Dąbka	krzyż kamienny	428	
367	Lubaczów ul. Piaski	krzyż kamienny	429	
368	Lubaczów ul. Mickiewicza	Cmentarz epidemiologiczny	430	A – 592 8.06.2011
369	Lubaczów ul. Cicha	Cmentarz wojenny z wydzieloną kwatera epidemiologiczna	431	A – 591 21.06.2011

5.4.2. Zabytki ruchome

Jedne z najcenniejszych zabytków ruchomych, znajdują się w kościele parafialnym p.w.św. Stanisława Biskupa Męczennika oraz w katedrze pw. błogosławionego Jakuba Strzemię przy ul. Kościuszki. Wyposażenie tych obiektów zostało wpisane do rejestru zabytków ruchomych województwa podkarpackiego pod numerem rejestru B- 270.

Kościół parafialny p. w. Stanisława Biskupa Męczennika wybudowany został pod koniec XIX wieku na miejscu trzeciego z kolei drewnianego kościoła, a w 1945 roku mianowano go prokatedrą katedry lwowskiej. W latach 80 XX wieku rozpoczęto wznoszenie nowej świątyni p. w.

błogosławionego Jakuba Strzemię, integralnie złączonej z kościołem parafialnym. Wyposażenie przedmiotowych kościołów pochodzi zatem z różnych okresów historycznych i powstało pomiędzy XVII, a XX wiekiem. Najstarszy element stanowi dzwon „Lubas” ufundowany na pamiątkę odbudowania spalonego kościoła drewnianego w drugiej połowie XVII wieku. Wyposażeniem nieistniejącej już drewnianej świątyni były również obrazy Matki Bożej Lubaczowskiej, Św. Anny Samotrzeciej oraz Jezusa Milatyńskiego datowane na XVII-XVIII wiek, pokryte złoconymi sukienkami na znak kultu oraz rzeźbiarska Grupa Ukrzyżowania z Matką Bożą i Świętym Janem. Jej cechy formalne, jak również precyzja warsztatowa, pozwalają przypisać dzieło Tomaszowi Hutterowi. Do najstarszych elementów wyposażenia zaliczyć należy także polichromowany krucyfik opracowany realistycznie, przechowywany w kruchcie oraz krucyfik ołtarzowy. Kontakty z katedrą Lwowską zaowocowały sprowadzeniem do Lubaczowa cennych dzieł sztuki w tym: obrazu Jerzego Eleutera Siemiginowskiego „Ekstaza św. Marka Ewangelisty” oraz Alojzego Rejchana „Ofiarowanie w świątyni” będących dobrymi przykładami monumentalnego malarstwa sztalugowego oraz antepedium z brązu ikonograficznie nawiązującego do historii kościoła parafialnego.

Do XX – wiecznego wyposażenia należą: ołtarz główny pochodzący z warsztatu Ferdynanda Majerskiego, bliźniacze ołtarze boczne, prospekt organowy, kamienne rzeźby patronów świątyni ustawione na bramie wjazdowej oraz zbiór paramentów liturgicznych często fundowanych przez wiernych. Troska o wyposażenie przedmiotowych kościołów jest wyrazem potrzeb religijnych i estetycznych lokalnej społeczności, która na przestrzeni wieków angażowała niemal każdorazowo artystów znanych i cenionych nie tylko w regionie, ale i w kraju.

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Mocne strony i szanse:

- zachowane obiekty architektury murowanej,
- zachowana zabudowa drewniana,
- obiekty małej architektury sakralnej w formie zabytkowych kapliczek i krzyży,
- liczne występowanie wyjątkowych na skalę ponadregionalną stanowisk archeologicznych,
- możliwość pozyskiwania środków finansowych na renowację zabytków z różnych źródeł,
- wzrost świadomości w widzeniu obiektu zabytkowego jako doskonałego produktu turystycznego,
- wydawanie publikacji promujących walory kulturalne miasta,

Słabości i zagrożenia:

- degradacja obiektów zabytkowych przez przypadkowe działania,
- tendencja do zagospodarowania obiektów zabytkowych w sposób uproszczony nie nawiązujący do historycznego „wystroju”,
- brak możliwości ochrony konserwatorskiej i wsparcia finansowego zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków,
- stosowanie złych rozwiązań materiałowych w budownictwie,

- zły stan zabytków i brak środków na ich renowację,
- realizacje bez uzgodnień przy renowacji obiektów drewnianych wpisanych do GEZ należących do osób prywatnych

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

1. Ochrona krajobrazu kulturowego Miasta.
2. Awansowanie w strukturze działań samorządu zadań dotyczących opieki nad zabytkami.
3. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego. Poprawa dbałości o środowisko kulturowe i przyrodnicze.
4. Wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego.
5. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
6. Powszechna edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ LUBACZÓW

Zadania określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Miejskiej Lubaczów będą wykonywane przy pomocy następujących instrumentów:

1. *instrumentów prawnych* – wynikających z przepisów ustawowych, obejmujących między innymi uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sfer ochrony konserwatorskiej, wnioskowanie o wpis do wojewódzkiego rejestru lub wojewódzkiej ewidencji zabytków obiektów będących własnością gminy, wykonywanie decyzji administracyjnych wojewódzkiego konserwatora zabytków,
2. *instrumentów finansowych* obejmujących między innymi finansowanie prac remontowych i konserwatorskich przy obiektach będących własnością gminy miejskiej Lubaczów lub znajdujących się w trwałym zarządzie jej jednostek, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacji, subwencji, dofinansowania,
3. *instrumentów koordynacji* obejmujących między innymi realizację zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego w dokumentach strategicznych województwa podkarpackiego, powiatu lubaczowskiego i gminy miejskiej Lubaczów,
4. *instrumentów społecznych* obejmujących między innymi działania edukacyjne i promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami,
5. *instrumentów kontrolnych* obejmujących między innymi aktualizację gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Miejskiej Lubaczów, po zaopiniowaniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostanie przedłożony Radzie Miejskiej w Lubaczowie,

w celu jego uchwalenia. Program został opracowany na okres czterech lat 2013 - 2016 i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego.

Głównym odbiorcą programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców. Program powinien służyć podejmowaniu planowanych działań dotyczących: inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Zasady oceny realizacji Gminnego programu Opieki nad Zabytkami będą wykonywane w oparciu o przyjęte kryteria:

I. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno – gospodarczego miasta

- wartość finansowa wykonanych prac remontowo – konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych w/w pracom
- zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi

II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

- liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych
- liczba wniosków o uznanie obiektów i obszarów za pomniki historii
- zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi

III. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości

- liczba opracowanych prac studialnych np.: studia historyczno – urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego
- liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie miasta
- liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych
- liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników)
- liczba osób zwiedzających muzea, skanseny, obiekty zabytkowe

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Obowiązującym wyznacznikiem sposobu finansowania opieki nad zabytkami są zasady zawarte w rozdziale 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późn.zm). Nakładają one obowiązek finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku na osobę fizyczną, lub inną jednostkę organizacyjną w tym także na jednostki z sektora finansów publicznych, posiadające tytuł prawny do zabytku.

Zadania związane z opieką nad zabytkami mogą być finansowane m. in. z następujących źródeł:

1. z budżetu Gminy Miejskiej Lubaczów w przypadkach obiektów będących własnością gminy lub pozostających w trwałym zarządzie jej jednostek,
2. z budżetu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w ramach przyznanej dotacji na prace zgodnie z art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003r.,
3. z budżetu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace zgodnie z art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003r.,
4. z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach dotacji przyznanej zgodnie z art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003r.,
5. dotacje z środków Unii Europejskiej